

SZAKDOLGOZAT

Halász Annamária

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet

Kereskedelem és Marketing BSC szak

IQOS FOGYASZTÁSI SZOKÁSOK

Belső konzulens: Dr. Nagy Mónika Zita
Egyetemi docens

Belső konzulens intézete/tanszéke:

Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet,
Agrárlogisztika, Kereskedelem és Marketing Tanszék

Készítette: Halász Annamária

Kaposvár

2024

TARTALOM

Tartalom.....	2
1. Bevezetés és témaválasztás indoklása	4
2. Szakirodalmi áttekintés.....	5
2.1. Dohányzási szokások a világban	5
2.1.1 Cigaretta tartalma.....	5
2.1.2 Cigaretta ártalmai.....	6
2.1.3 Dohányzási szokások az EU-ban.....	6
2.1.4 Dohányzási szokások Magyarországon	7
2.2 Philip Morris International vállalat.....	9
2.3. IQOS bemutatása	9
2.3.1. IQOS készülék használata	10
2.3.2. IQOS készülékek bemutatása	10
2.3.3. IQOS ILUMA készülék	10
2.3.4. IQOS készülékek ára	12
2.3.5. Dizájn.....	12
2.4. Alternatív készülékek	12
2.4.1. E-cigaretta.....	13
2.4.2. ELFBAR	15
2.4.3. ELFBAR értékesítése	15
2.4.4. GLO	17
2.4.5. PLOOM	18
2.4.6. PULZE	18
3. Anyagok és Módszer	20
3.1. Primer kutatások	21
3.1.1. Saját kutatás - kérdőív 1.kör	21
3.1.2. Saját kutatás - kérdőív 2.kör	22
4. Eredmények megvitatása	23
4.1. Háttérváltozók bemutatása.....	23
4.2 Online kérdőív eredményeinek bemutatása.....	24
5. Következtetések.....	37

5.1. Nemek alakulása korcsoportok szerint	37
5.2. IQOS készülék választásának oka	37
5.3. IQOS dohánytöltet árának befolyása a fogyasztóra.....	38
5.4. Végző következtetés levonása	38
6. Összegzés	40
7. Irodalomjegyzék	43

1. BEVEZETÉS ÉS TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA

Kutatási témám az IQOS fogyasztási szokások. Téma választásom oka, hogy a dohányzás elég elterjedt hazánkban és mindig is érdekelt, hogy a dohányfogyasztók milyen szempontokat vesznek figyelembe a dohányvásárlás során. Továbbá érdekelt az is, hogy milyen belső folyamatok mennek végbe egy adott termék kiválasztása során. A dohányzás számos hosszú távra is kiható betegséget okoz, ezért a dohányipari vállalatok törekednek arra, hogy létrehozzanak kevésbé kockázatos dohánytermékeket. Egy termék fogyasztói megítélése rendkívül izgalmas kutatás, és fontosnak tartom, mivel hazánkban mostanra már beépült a dohánytermékek közé ez az alternatív dohányfogyasztási eszköz.

Dolgozatom első részében az általános dohányzást érő hatásokról fogok írni, majd bemutatom az alternatív dohányipari piacot, a Philip Morris International vállalatot és az IQOS készüléket. A következő fejezetben kitérek a kutatási kérdéseimre, és ismertetem az anyag és módszertant. Dolgozatom során két online kérdőíves megkérdezést készítettem az IQOS használókkal és a hagyományos cigarettázókkal egyaránt. A kutatás ezen szakasza azt a célt szolgálja, hogy releváns következtetéseket tudjak levonni a különböző korcsoportok dohányfogyasztási szokásairól és attitűdjéről.

A dolgozatom fő kutatási kérdései, hogy milyen megítéléssel vannak az IQOS-ról a dohányzók, valamint milyen hatással van az IQOS azokra, akik a hagyományos cigarettáról tértek át. Továbbá vizsgálom az egyes korcsoportok alakulását. A dolgozat elkészítése közben elemzem a dohányfogyasztási gyakoriságot, a fogyasztói motivációt az IQOS áttérésére. Továbbá megnézem, hogy hogyan változtak a dohányzási szokások miután IQOS használóvá váltak, és mennyire befolyásolta az ár alakulása. Az eredmények alapján bemutatom a különbségeket férfiak és nők, illetve a korcsoportok között.

2. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

2.1. Dohányzási szokások a világban

Az egyik legelterjedtebb egészségkárosító magatartásforma a dohányzás. Az ENSZ számítása szerint a világ népessége elérte a 8 milliárd főt 2023-ban. A népességen belüli becslések szerint 1,3 milliárd ember dohányzik. A dohányzással kapcsolatos megbetegedések következtében közel 8 millió ember hal meg évente. Magyarországon a felnőtt lakosság 27 %-a dohányzott az Európai Parlament és az Európai Bizottság Eurobarometer 2017-es adatai szerint. Ez az érték hasonló volt az Európai Unió tagállami átlagához, ami 26 százalék volt. A rendszeres dohányzást a dohányosok 90 %-a már 23 éves koruk előtt elkezdte. A rászokási hajlamot több tényező befolyásolja. Ilyen befolyásolási tényezők lehetnek a felnőttek véleménye a dohányzásról, a dohánytermékek hozzáférhetősége és a hasonló korosztályban lévők befolyásolása.¹

2.1.1 Cigaretta tartalma

Körülbelül 4000 különböző anyag található a cigarettában és annak az égése során keletkező füstjében. A dohány feldolgozása során egy természetes biológiai reakció eredményeként nitrozaminok képződnek. Ennek a termelő tevékenységnek a révén olyan anyagokkal gyarapodik, mint például az ammónia és az acetaldehid. Ezenfelül, a dohány termesztése következtében a talajból, levegőből, műtrágyából olyan egyéb anyagokat vesz fel, mely anyagok a cigaretta égése után mérgezők az emberi szervezetre. A dohány fő alkotó eleme a nikotin, ami minden dohánytermékben jelen van. A nikotin egy olyan anyag, amit legális drognak tekintenek. Ennek az erős vegyületnek a hatására fizikai függőség alakulhat ki ugyanúgy, mint a heroin és a kokain esetében. A nikotinnal túl még megtalálható a dohánytermékekben a kátrány, valamint a szén-monoxid. A kátrány égése okozza a jellegzetes cigaretta szagot. Ez az anyag rakódik le a légzőszervben, és csökkenti a tüdő kapacitását. A kátrány okozza továbbá a sárgásbarna színt a fogakon, ujjakon. A cigaretta égésének a terméke a szén-monoxid, ami egy szagtalan, íztelen gáz. Ez a mérgező gáz vezet a vér oxigénszintjének csökkenéséhez. A cigaretta elégetése során keletkező anyagoknak a 3-5 %-át teszi ki a szén-

---

¹ <https://egeszsegvonal.gov.hu/maradj-egeszseges/dohanyzas.html>

monoxid. Továbbá az égés során felszabaduló szén-monoxid hozzájárul a szívroham kialakulásához. Általában az autók kipufogó csöveiből kijövő gáz a szén-monoxid.²³

2.1.2 Cigaretta ártalmi

A dohányosok számára fokozódik a légzőszervi, szív és érrendszeri betegségek kialakulása. Gyakoriak a daganatos megbetegedések, mint például a tüdőrák, szájüregi daganatok, gégerák és a hólyagrák. Magyarország világszerte a tüdőrák tekintetében, és az érrendszeri megbetegedések esetén is az elsők között szerepel. Becslések szerint Magyarországon a halálozások 17-20 %-a dohányzással kapcsolatos, ami évente kb. 25-28 ezer halálesetet jelent.

Egyre többen ismerik fel a dohányzás további káros hatását, a dohányfüstjét. A világon évente megközelítőleg 7 millió ember halálát okozzák a dohányfüst egészségre káros összetevői. A passzív dohányzások - akik, mások által szívott dohánytermékek füstjét lélegzik be - halálozási száma közel 900 ezer. A dohányfüst több ezer különféle vegyületet tartalmaz, melyek közül 250-ről ismert, hogy károsan hat az ember szervezetére. Továbbá tudjuk, hogy 69 olyan anyag hatásának van kitéve, amely rákot okozhat. A cigaretta égésekor felszabaduló mérgező-irritáló anyagok közé sorolható a nikotin, szén-monoxid, hidrogén-cianid, aceton, a kátrány nagy része, ammónia, akrolein, akrilnitril, hidrogén – cianid és metil-amin. Összeségben a dohányzás minden szervet és szervrendszert károsít a testünkben.⁴

2.1.3 Dohányzási szokások az EU-ban

„Az Eurostat adatai szerint az EU lakosságának 19,7 %-a dohányzik naponta.” Az WEU-ban legtöbbet dohányzó országok között Magyarország szerepel a negyedik helyen 25,8 %-al. A dobogós helyen szerepel elsőként Bulgária, ahol a lakosság 28,2 %-a dohányzik naponta, ezt követi Törökország (27,3 %) és Görögország (27,2 %). Ezzel szemben a legalacsonyabb dohányzási aránnyal rendelkező európai ország Svédország, mindössze 9,3 %-al. Svédországban 2005 elejétől dohányzási tilalmat rendeltek el a bárókban, éttermekben, majd a szabadtéri ülőhelyekre és nyilvános helyekre is kiterjesztették 2019-ben. Érdekes, hogy a tilalmak ellenére a nők nehezebben szoktak le a dohányzásról, mint a férfiak. Ennek ellenére,

---

² <https://kami-ker.hu/mit-tartalmaz-a-cigaretta/>

³ <https://semmelweis.hu/egeszsegefjlesztes/elvitelre/dohanyzas/>

⁴ https://www.hazipatika.com/eletmod/veszelyben/cikkek/a_dohanyfust_karos_hatasai

ha összehasonlítjuk a nemeket az EU-ban, akkor azt láthatjuk, hogy a férfiak nagyobb valószínűséggel dohányoznak, mint a nők.⁵

2.1.4 Dohányzási szokások Magyarországon

A dohányzás megállítására tett igyekezetek ellenére is figyelemreméltó népegészségügyi problémát jelent. „Global Burden of Disease 2019 adatai alapján, Magyarországon a dohányzás évente körülbelül 25 000 ember halálát okozza, ami az összes halálozás csaknem 20 %-a.”⁶

Eurostat 2023-as adatai szerint Magyarországon a férfiak 21,5 %-a, illetve a nők 17,3 százaléka dohányzik. A napi rendszerességgel és alkalmanként dohányzók aránya 2009 és 2019 között csökkent hazánkban. Ezzel szemben nőtt azoké, akik még soha nem gyújtottak rá. „2019 őszén zajlott Európai lakossági egészségfelmérés (ELEF 2019) szerint a 15 évesek és annál idősebbek körében még mindig sokan (27 %) dohányoznak.” Ha a 2014-es és 2019-es ELEF felmérés adatait összevetjük, akkor összeségében elmondható, hogy csökkent a dohányosok száma Magyarországon. A 2019-es felmérés alapján a 15 és annál idősebbek egynegyede dohányzott naponta, 2,3 % alkalmi dohányos volt és 73 %-a nem dohányzott. A nem dohányzottak közül minden negyedik korábban dohányzott, de leszokott. Ha ezeket az eredményeket összehasonlítjuk a 2019-ben végzett felméréshez, akkor kedvezőbb képet kapunk. A 15 és annál idősebb dohányosok aránya 29,6 %-ról 27,3%-ra csökkent. A rendszeresen dohányzók aránya szint csökkent 3 %-al, ezzel szemben az alkalmanként dohányzók aránya 1,6%-ról megemelkedett 2,3 %-ra. Jelentős különbséget láthatunk a 18-65 év közötti nemek esetében, ahol a férfiak nagyobb része dohányzik napi rendszerességgel, mint a nők. Ezzel szemben a 65 és annál idősebbek körében a nemek szerint nem találkozhatunk nagy eltéréssel. Az életkor növekedésével a felnőtt férfiak és nők körében csökken a napi és alkalmi dohányzók száma, ezzel ellentétben nő a dohányzásról leszokottak aránya. Ha megvizsgáljuk a két felmérés eredményeit, akkor azt látjuk, hogy a legidősebb férfiak körében a dohányzók száma 18 %-ról 12,3 %-ra csökkent, viszont a nők esetében a korábbi 7 %-ról 11,8 %-ra nőtt a rendszeresen dohányzók aránya. Továbbá, ha a két felmérést összevetjük figyelemre méltó eredményeket láthatunk a 15-17 év közötti nemek alakulásában. A rendszeres és alkalmankénti dohányosok együttes aránya a lányok körében 14 %-ról, 16,4 %-ra emelkedett. A fiúk körében ez az arány viszont csökkent 25 %-ról 14,1 %-ra.

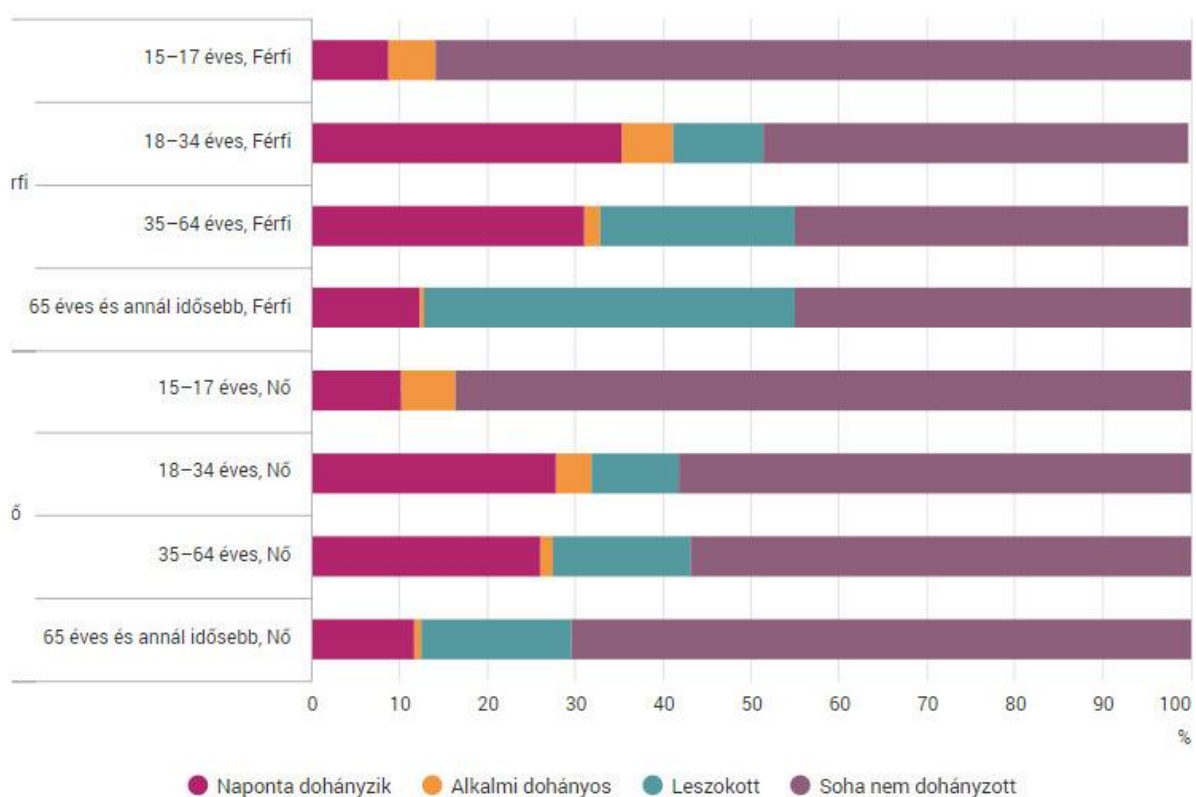
---

⁵ <https://index.hu/kulfold/2023/04/12/dohanyzas-egeszseg-europai-unio-egyedul-kiralysag-szabalyozas/>

⁶ <https://ojs.mtak.hu/index.php/egfejl/article/view/6000>

Ezen felül a kutatás vizsgálja a nem dohányzó magyar lakosságot aszerint, hogy milyen gyakorisággal tartózkodik olyan helyen, ahol dohányfüstöt lélegezhet be. A kérdéseknél négy lehetősége volt a kitöltőnek: soha vagy szinte soha, ritkábban, mint hetente, hetente, naponta. Az eredmények a következőképpen alakultak: a nem dohányzók 81 %-a soha, vagy szinte soha nem tartózkodik olyan helyiségben, ahol mások dohányoznak. A nem dohányzó lakosság egytizede ritkábban, mint hetente. Hetente tartózkodik olyan helyiségben, ahol mások dohányoznak a nem dohányzó lakosság 3,4 %-a és 5,5 % naponta megfordul. A nem dohányzó 15 és annál idősebbek 3,1 %-a naponta legalább egy órát tölt el dohányfüstös zárt térben (1. ábra).⁷

1. kép: Dohányzási szokások nem és korcsoport szerint, 2019 (%)

Forrás: ⁷

⁷ <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20201024/kevesebben-gyujtanak-ra-magyarorszagon-de-vannak-into-jelek-454192>

2.2 Philip Morris International vállalat

Philip Morris International egy amerikai multinacionális dohányipari vállalat, amelynek központja New Yorkban található.⁸ Termékeit több, mint 180 országban értékesítik.⁹ A Philip Morris Magyarország Kft.-t 1991-ben alapították, ami egy magyar vállalat, központja Budapesten található. Kezdetben dohánygyártással foglalkozott, miután a Philip Morris International megvásárolta az Egri Dohánygyárat, azonban 2004-ben befejezte a gyártást Magyarországon, ezért manapság a Philip Morris csak értékesítési tevékenységet végez hazánkban.¹⁰

A nagy múlttal rendelkező, piacvezető vállalat első közt dobta piacra a füstmentes készülékeket. Az Egyesült Királyságban 1988-ban már volt kísérlet a füstmentes cigarettára és megjelent RJ Reynolds Tobacco Company a „Premier” nevű füstmentes cigarettája, azonban a kellemetlen íznek és a nehéz használatnak köszönhetően nem volt népszerű a fogyasztók körében, így egy éven belül kivonták a forgalomból.¹¹

Philip Morris International a piac egyik vezető vállalataként fontosnak tartja a fenntarthatóságot. Céljuk továbbá a fenntarthatóság mellett, hogy egy füstmentes jövőt biztosítsanak. A cég számára a fenntarthatóság kulcsa az üzleti átalakulás, amivel elszeretnék érni, hogy a cigaretta a múlté legyen, és azoknak a felnőtt dohányzóknak, akik nem szoknak le a cigarettáról, egy olyan alternatív technológiát kínáljanak, amelyek választása jobb lehet a hagyományos cigarettához képest.¹²

2.3. IQOS bemutatása

IQOS készülék legfőbb eltérése a hagyományos cigarettákhoz viszonyítva, hogy nem történik égés. A készülékben található hevítő pálcika csak hevíti a dohánytöltetet, ezáltal nem keletkezik füst, hanem dohánypára. IQOS 95 %-kal kevesebb káros anyagot bocsát ki a hagyományos cigarettához képest. Az IQOS készülék használata kevesebb egészségügyi kockázatot jelent, mint a hagyományos dohánytermékek fogyasztása.¹³

---

⁸ https://hu.frwiki.wiki/wiki/Philip_Morris_International

⁹ <https://osztalekcsaszar.blogspot.com/2019/01/philip-morris-international-pm.html>

¹⁰ https://www.emis.com/php/companyprofile/HU/Philip_Morris_Magyarorszag_Kft_hu_1441275.html

¹¹ [https://en.wikipedia.org/wiki/Premier_\(cigarette\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Premier_(cigarette))

¹² <https://www.pmi.com/markets/hungary/hu>

¹³ <https://hu.iqos.com/hu/tamogatas/iqos-gyik/2-iqos-hevito-technologia/140-miert-kevesbe-karos-az-iqos-mint-a-hagyomanyos-cigaretta>

2.3.1. IQOS készülék használata

A piacon már számos IQOS készülék közül tudunk választani, azonban használatuk nem sokban tér el egymástól. Alapvető használatuk az alábbiak szerint működik. A dohánytöltet behelyezése után tudjuk bekapcsolni a hevítőt. A bekapcsoláshoz lenyomva kell tartani a bekapcsoló gombot legalább 2 másodpercig, amíg rezgést nem érzünk, és a hevítő jelzőfénye villogni nem kezd. Amíg a villogás tart, a hevítőpenge folyamatosan melegszik. Ha a jelzőfény már folyamatosan világít, az IQOS eszköz használatra kész. Működés közben már nem szabad megnyomni a gombot, mert azzal kikapcsol a készülék. Az eszköz kb. 6 percig, vagy 14 szívás erejéig működik.¹⁴

2.3.2. IQOS készülékek bemutatása

IQOS készülék megjelenése óta, számos fejlesztésen esett át, amivel a gyártó egyre több készüléket tud kínálni a fogyasztók számára. Kezdetben az IQOS 2.4 és az IQOS 2.4 Plus jelent meg. Ezek a készülékek egy töltő tokkal és a hozzájuk tartozó hevítő rúddal rendelkeztek. Az IQOS 2.4 Plus készülék 10 °C és 40 °C közötti hőmérsékleten működik megfelelően. Viszonylag gyorsan megjelentek a készülékek után az IQOS 3, IQOS 3 Multi és az IQOS 3 duo készülékek, melyek már 0 °C és 50 °C közötti hőmérsékleten működnek megfelelően. IQOS 3 készülék ProtectPlus™ rendszerrel rendelkeznek, amely számos technológiai fejlesztést foglal magába. Többek között a készülék kapott egy megerősített külső burkolatot, amely hatékonyabb rázkódás elleni védelmet biztosít, továbbá az új fedélnyílás garantáltan biztosítja a megbízható működést, és az új technológia hosszú akkumulátor élettartamot biztosít. Továbbá a legfőbb különbség az eddigi és az IQOS 3 duo készülékek között, hogy ez a készülék már lehetővé teszi, hogy egymás után 2 dohánytöltet tudjon elfogyasztani a felhasználó úgy, hogy nem tölti közben a készülékét. Az IQOS 3 Multi jelentette az első olyan megjelenést, ahol a töltőtök és a hevítő rúd egyben volt, így lehetővé tette, hogy egymás után tudjunk dohányozni töltés nélkül.¹⁵

2.3.3. IQOS ILUMA készülék

A nagyobb áttörés 2021-ben jelentkezett, amikor is megjelentek az IQOS ILUMA készülékek. Kezdetben Japánban és Svájcban, majd 2022-ben számos európai országban jelentek meg, azonban hazánkban csak 2023 júniusában kezdték el a készülékek érkeztetését.

---

¹⁴ https://hu.iqos.com/documents/hu/IQOS_3_UserGuide_HU.pdf

¹⁵ <https://hu.iqos.com/hu/iqos-es-heets/iqos-keszulekek/iqos-osszehasonlitas>

IQOS ILUMA készülékekben alkalmazott technológia magasabb szintre emeli a dohányhevítést. Legfőbb eltérésük az eddigi készülékekkel szemben, hogy SMARTCORE INDUCTION SYSTEM™ technológiával rendelkeznek, melynek segítségével belülről hevítik a dohánytöltetben lévő dohányt. Az új, penge nélküli technológia alapja egy fém hevítőlap, amely az eddigi készülékekkel ellentétben nem a készülékben található, hanem a TERA dohánytöltetben. IQOS ILUMA egyenletesebb dohányzási érzetet biztosít, használata során nem keletkezik a hevítőbe kiszóródott dohánymaradvány, az eddigi készülékekkel szemben, így tisztításra sincs szükség többé. Jelenleg három féle IQOS ILUMA készülék közül tudunk választani. Ezek a készülékek egy kicsit nagyobbak az eddigiekhez képest és ellenállóba kialakítást kaptak, ez annak köszönhető, hogy be tudja fogadni az új SMARTCORE INDUCTION SYSTEM™ technológiát. A készülékek között megtalálható az IQOS ILUMA PRIME, ami külsőleg a legjobban tér el az eddigiekhez képest, és jóval drágább is, mint az eddig értékesített IQOS készülékek. Jelenleg ezt a készüléket tekinti a cég a legfejlettebb IQOS készüléknek. A készülék kialakítása kifinomultabb és további anyagában is eltérő. Az IQOS ILUMA PRIME (1. kép) hevítő és töltőtok alumínium borítással rendelkezik, illetve a töltőtokon bőr- vagy szövetborítással kapható. Érdekesség továbbá, hogy az IQOS ILUMA készülékek már 0 °C - 40 °C között használhatóak. ¹⁶

2. kép: IQOS ILUMA PRIME készülék

Forrás: ¹⁷

¹⁶ <https://hu.iqos.com/hu/news/22-fontos-informaciok-a-kornyezo-oroszagokban-elerheto-iqos-iluma-keszulekekrol>

¹⁷ <https://sticks.sale/hu/iqos/kits/iqos-iluma-prime/269-iqos-iluma-prime-gold-khaki.html>

2.3.4. IQOS készülékek ára

A piacon megtalálható alternatív készülékek közül IQOS kapható a legdrágábban. Azonban a cég kampányszerűen kedvezményeket nyújt vásárlóinak. Ilyen kampány minden évben például karácsonykor szokott lenni, ami nagyjából 1 hónapig tart. Ez idő alatt kedvezményesen juthatunk hozzá a készülékekhez. Kezdetek óta a készülékek ára, kedvezmény nélkül 19.990- 24.990 Ft között mozogtak. Egy kedvezmény során, akár egy 10.000 forinttal olcsóbban tudjuk megvásárolni eszközeinket. Az IQOS ILUMA megjelenése óta a vállalat kivonta a forgalomból az eddig elérhető készülékeket. Ehhez is egy kampányt indított, melynek keretén belül, azok a vásárlók, akik vissza viszik régi készülékeiket, kedvezményt kapnak az új termékek árából (1. táblázat).

1. táblázat: IQOS készülékek árainak összehasonlítása

Készülék típusa	Normál ár, Ft	Kedvezményes ár, Ft
IQOS ILUMA PRIME	34 900	19 500
IQOS ILUMA	22 900	12 900
IQOS ILUMA ONE	15 990	8 990

Forrás: Saját szerkesztés a honlap¹⁸ árai alapján

2.3.5. Dizájn

A cég nagy hangsúlyt fektet továbbá a készülékek dizájnjára is. Kezdetben az első IQOS készülékek egyszerű színekben jelentek meg, mint például a fehér és a fekete. Azonban kampányszerűen kezdtek értékesíteni különböző színekben és mintákkal díszített készülékeket, például vörösben és kékben. Napjainkban az IQOS ILUMA készülékek öt színben érhetőek el a Pebble Beige, Pebble Grey, Azure Blue, Moss Green és Sunset Red.

2.4. Alternatív készülékek

„Az alternatív dohánytermékek a dohányfogyasztás és a nikotinbevitel alternatív eszközei. Fontos kiemelni, hogy az alternatív dohánytermékek is károsak az egészségre, és használatuk a hagyományos cigarettához hasonlóan függőséget okozhat.”¹⁹

Az elmúlt években kerültek a fogyasztók látókörébe az alternatív termékek közé sorolható készülékek. Ide tartoznak az új típusú nikotin tartalmú és dohánytermékek, valamint az

¹⁸ <https://hu.iqos.com/hu/news/9-tajekoztatas-az-iqos-keszulekek-ararol>

elektronikus cigaretták. A gyártó cégek ezeket az új típusú nikotintartalmú és dohánytermékeket úgy tüntették fel, hogy a rendszeres használatuk csökkenti a dohányzás ártalmait. Ezek a termékek a cigarettafüstben mérthez kevesebb mennyiségben tartalmaznak káros vegyületeket, de egyelőre nem bizonyított, hogy az alternatív készülékek használata hosszabb távon csökkentheti az egészségkárosodás kockázatát. Hosszú távú vizsgálatokra és után követésre van szükség, ilyen jellegű következtetések levonásához.¹⁹

2.4.1. E-cigaretta

Az elektromos cigaretta lényege, hogy a fogyasztása során nem ég, így nem keletkezik semmiféle égéstermék. Ezáltal a „füstjében” – párájában – nincs szénmonoxid, nem tartalmaz kátrányt és kevesebb káros anyag található meg benne. Természetesen ez sincs jó hatással a szervezetünkre, de kijelenthető, hogy sokkal kíméletesebb a hagyományos cigarettánál. Az e-cigaretta folyadékok legfontosabb összetevői a nikotin, az oldószer, a víz, valamint a különböző adalékanyagok és ízesítő aromák. Gyakran előfordult már, hogy a gyártó cég állította, hogy az e-cigarettaiban lévő folyadék nem tartalmaz nikotint, azonban több kutatás is kimutatta, hogy ezek is tartalmazhatnak. A mai napig vegyes vélemények olvashatóak a termékről, viszont egy szakértő sem jelentette ki egyértelműen, hogy az elektromos cigaretta gőze bármilyen káros hatást idézett volna elő az emberi szervezetben. Az utóbbi időben találkozhatunk olyan cikkekkel, amelyek valószínűsítik a káros hatását. Ezek a megállapítások azonban nincsenek szakmailag alátámasztva. A negatív vélemények közzététele világos, hiszen ezen termékek hatására hatalmas (közel 10 %) forgalomvisszaesés figyelhető meg a hagyományos cigaretták kapcsán.

Összeségében az elektromos cigaretta használata sem egészséges. Egy brit tanulmány szerint 95 %-kal kevesebb mérgező, rákkeltő, addiktív anyag kerül a szervezetünkbe, mint a hagyományos cigaretta fogyasztása esetén. Továbbá, ami az elektromos cigaretták mellett szól, azaz ára. Egy kezdő elektromos cigaretta készlet 9-15 ezer Ft között mozog. Ha készülékhez való integrált patron kazánból 11 db-ot vásárolunk az 950 Ft, továbbá a havi 50 ml liquid, utántöltő folyadék 5000 Ft-ba kerül és, ha vásárolunk még külön akkumulátort is (ami nem jellemző) az még plusz 4200 Ft, így nagyságrendileg összesen 85.000 Ft-nál járunk. Ezzel szemben a hagyományos cigarettáknál napi egy dobozzal számolva, aminek értéke 1100 Ft 401.500 Ft az éves költségünk. A két szám közti különbség jelzi a megtakarításunkat, ami láthatóan nem kevés.²⁰

---

¹⁹ <https://egeszsegvonal.gov.hu/e-e/669-e-cigaretta-es-alternativ-dohanytermekek.html>

²⁰ <https://ecigaretta.eu/kezdoknek>

Fontos azonban megemlíteni az e-cigarettával kapcsolatos káros hatásokat is. A termék megjelenése óta több vizsgálat is igazolja, hogy az e-cigaretta ugyanúgy káros hatással van az érrendszerre, a légutakra és az immunrendszerre. A kutatások alátámasztják, hogy a készülék növeli a nikotinmérgezés, az aeroszol belélegzéséből származó toxicitás, az égési sérülések, a tüdőszövet károsodás, a nikotinfüggőség és a dohányzásra való rászokás. Továbbá az e-cigaretta használata gyengíti az immunrendszert, mivel nehezebben lép fel a kórokozókval szembeni védekezőképesség ellen. A készülék károsítja a légutak tisztítómechanizmusát és elősegíti a baktériumok megtapadását és elszaporodását is. Felmérések igazolják az összefüggést az asztma és az e-cigaretta használata között. Az e-cigaretta használata és az aeroszol passzív elszívése gyakrabban okoz asztmatikus tüneteket, ez akár már egyszeri használat során is létrejöhet. E-cigaretta fogyasztásának hatására emelkedik a vérnyomás, a szívfrekvencia és az artériák merevsége. Azok, akik használják a terméket rosszabbak a szív- és érrendszer és a légzőrendszer működésének értékei, azokkal szemben, akik még soha nem használták a készüléket. Az e-cigaretta használata rendszerint együtt jár a szájüregi megbetegedésekkel, továbbá lehetővé teszi a fogíny- és állkapocscsont sorvadását és fogvesztést is. Az eszközt nem használók számára is káros hatással van az e-cigaretta aeroszol passzív elszívése. Ez a passzív elszívés káros hatással van az eszközt nem használó szívére, tüdejére, növeli a halálozás és az allergiás reakciók kockázatát, valamint hozzájárul a nikotinfüggőség kialakulásához.²¹

3. kép: E-cigaretta készülékek

Forrás: ²²

---

²¹ <https://fokuszpont.dohanyzasvisszaszoritasa.hu/hu/node/85>

²² <https://www.e-trafik.hu/e-cigarettak-1>

2.4.2. ELFBAR

Az új típusú eldobható elektronikus cigaretta egyre nagyobb teret hódít, de birtoklása és használata illegális hazánkban. Az ELFBAR egy eldobható egyszer használatos eszköz, mely többféle ízben elérhető, nikotinos vagy nikotinmentes formában. A készülékben lévő folyadékot az eszköz a benne található akkumulátor és fűtőszál segítségével aeroszollá alakítja és azt a fogyasztó belélegzi. A készülék sok más néven is ismert, mint például a Magic Bar, Manórúd, Nutristick. A termék egyszerűsége, színes csomagolása és változatos ízei miatt a fiatalok népszerű készülékévé vált.²³ Az ELFBAR többféle kiszerelésben (600, 800, 1500, 2500, 5000 slukk) és különböző nikotin erősségekben (2 %, 5 %) kapható. Szakemberek szerint egy 600 szívásra elegendő, 5 %-os nikotintartalmú készülék 14 doboz cigarettának felel meg. ElfBar termék pontos összetétele nem ismert. Az ElfBar egy – egyelőre ismeretlen eredetű – folyadékkal feltöltött, akkumulátorral működő eszköz.²⁴

Az egyszer használatos eldobható akkumulátorok miatt a környezetet érő veszélyes hulladékszennyezésre is jelentős hatással van. Esettanulmányok közölték a használat közbeni felrobbanásokról, amely száj-és arcsérüléseket, a fogak és az arccsont törését okozták. Vizsgálni szükséges továbbá a készüléket az egészségkárosító hatásokon túl abból a szempontból is, hogy egy részük vezeték nélküli kapcsolattal adatokat képes megosztani a fogyasztó fogyasztási adatairól, illetve fennáll annak a lehetősége is, hogy egyéb személyes adatokat továbbít az okostelefon applikáció használata közben.²⁵

2.4.3. ELFBAR értékesítése

Hazánkban 2022 elején jelent meg az ELFBAR és gyorsan megtalálta célcsoportját a fiatalok körében. Legnagyobb veszélyt a 18 év alattiakra jelenti, mivel a termék nem a Nemzeti Dohányboltokban van értékesítve. Ezzel szemben azokra a dohányosokra, akik ragaszkodnak a dohányizésre, nincs hatással a készülék megjelenése. Szinte bárhol beszerezhető volt a termék, akár egy utcai árustól, vagy az internet több platformján. Az ELFBAR ellen viszonylag gyorsan különböző kampányokat indítottak, mivel bevizsgálatlansága miatt a hatóságok szerint komoly veszélyeket jelent, ráadásul olyanokat is nikotinfogyasztásra ösztönöz, akik egyébként nem dohányoznának. Ezáltal forgalmazása és birtoklása az Európai Unió területén illegális lett. Ezen kampányok között szerepelt, hogy nyáron az Erzsébet-táborokban, ősztől pedig az iskolai

---

²³ <https://www.kistelekjaras.hu/index.php?module=cikk&id=9620>

²⁴ <https://rtl.hu/fokusz/2022/06/29/elf-bar-europai-korkep-dohanyzas-illegalis-14-eves-lany-interju>

²⁵ <https://fokuszpont.dohanyzasvisszaszoritasa.hu/hu/node/85>

osztályfőnöki órákon indított felvilágosító kampányt a dohányügyi felügyeletet ellátó Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (SZFTH) arról, hogy minél többekhez eljuttassák az információt: a kevésbé ártalmas nem egyenlő az ártalmatlannal. Továbbá az SZFTH felkérte a Facebook és Google közösségi média szolgáltatókat, illetve a Magyarország területén működő futárcégeket, hogy ne vegyenek részt az illegális termékek reklámozásában, forgalmazásában. Ezeken a lépéseken túl a KRÉTA rendszer segítségével több, mint 1 millió szülő kapott figyelemfelhívó tájékoztatást a gyermekekre leselkedő veszélyről. A megelőzési programokhoz kapcsolódó kommunikáció céljából prevenciós témájú rövid videófilm is készült. Az ELFBAR megjelenését követő hónapokban lakossági figyelemfelhívó kampányt is indítottak a szülők és pedagógusok részére online médiafelületeken és a közösségi médiában. Facebook oldalt hoztak létre, és Google Ads hirdetések jelentek meg. Továbbá a közösségi média legfelkapottabb influenszereivel a TikTokon keresztül 1.1 milliós megtekintési arányt értek el.²⁶

4. kép: Elfbar készülékek

Forrás: ²⁷

²⁶ <https://magyarnemzet.hu/lugas-rovat/2022/07/elf-bar-a-manorud-nyomaban>

²⁷ <https://eszii.hu/efi/index.php/eletmod/egeszsegmegorzes/787-mit-kell-tudni-az-elf-bar-rol>

2.4.4. GLO

A GLO készülékek hasonlítanak a legjobban az IQOS termékeire. Viszont fontos megjegyezni azt a különbséget, hogy míg az IQOS készülékek esetében belülről kifelé történik a hevítés, addig a GLO termékeknél indukciós elven működik, vagyis kívülről befelé történik a hevítés. Használatuk során itt sem keletkezik füst, nem ég a cigaretta csak hevítve van. A GLO készülék elsőként jelent meg az IQOS után. Legnagyobb eltérésük, hogy míg az IQOS készülékekhez használt heets, terrea dohánytöltetek pár centiméter hosszúságúak, addig a GLO készülékekhez tartozó neo dohánytöltetek megmaradtak a hagyományos cigarettához hasonló normál hosszúságban. Az IQOS készülékekhez hasonlóan a GLO termékeket is gyorsan fejlesztették és a dohányboltokban már 5 féle eszköz közül tudunk választani. A két termék között az ár is meghatározó tényező. IQOS készülékek normál ára (nem kedvezményes időszakban) 19.990 Ft-ról kezdődnek, ezzel szemben a GLO készülékeket már 8.000 Ft-ért is meg tudjuk vásárolni. Továbbá a hozzájuk tartozó NEO dohánytöltetek is olcsóbbak. Azonban hiába kedvezményesebbek az árak, az IQOS-t használók esetében nem sokan térnek át más készülékekre, még ha olcsóbb is. GLO annak érdekében, hogy népszerűsítse termékeit egyedi gravírozási lehetőséget is kínál. A tavalyi év végén, december 1. és 16. között, azok a klubtagok, akik glo™ HYPER X2 air készüléket vásároltak, azoknak ingyenesen gravíroztak a készülékükbe.²⁸

5. kép: GLO készülékek

Forrás: ²⁹

---

²⁸ <https://myglo.hu>

²⁹ <https://myglo.hu/oldal/glo-hyper>

2.4.5. PLOOM

A Ploom készüléket igazi világhíró márkának hívják. Eredetileg a 2000-es évek elején San Franciscoban jött létre high-tech startupként, azonban Japánban tökéletesítették. Az első Ploom készüléket 2011-ben mutatták be. A Ploom vezette be elsőként a dohányhevíőt a japán piacra 2013-ban és ezután következett 2019-ben a „Ploom S”, majd 2021-ben a „Ploom X”. A cég a kezdetektől az újgenerációs Ploom X Advance-ig törekedett az egyedi megoldások létrehozására. Ezek az egyedi megoldások vonatkoznak a készülékek elegáns és stílusos külsejére, illetve a bennük található HeatFlow technológiára.³⁰ Ennek a technikának a lényege, hogy lehetővé teszi azt, hogy az eszköz kiegyensúlyozza a hőmérsékletet, így egyenletesen szabályozva a dohányt melegítő folyamatot. A technológiának köszönhetően a felhasználók számára kellemes és kiszámítható élményt nyújt.³¹

6. kép: Ploom készülékek

*Forrás:*³²

2.4.6. PULZE

Az IQOS és a GLO készüléket követően jelent meg hazánkban 2022 őszén. Működése szintén megegyezik az előbb említett készülékekkel, azonban ez a rendszer is a belülről kifelé történő hevítés technológiáját alkalmazza, tehát a dohány közvetlenül érintkezik a hevítőrúddal. Ez lehetővé teszi, hogy egy teljesen új technológiát nyújtson a fogyasztók számára az eddigiekkel szemben. A belülről kifelé történő hevítésnél eddig csak egyfajta íz- és hevítési fokozat volt elérhető, azonban ennél a készüléknél ez megváltozott. Továbbá a dohánytöltet közvetlen érintkezése a kerámia hevítő rúddal lehetővé teszi, hogy gyorsabban történjen meg a hevítés. Ráadásul, a technológia segítségével a dohánytöltet hevítéséhez kevesebb energia

³⁰ <https://www.ploom.hu/hu/blog/ploom-filozofiaja-es-tortenete>

³¹ <https://www.ploom.hu/hu>

³² <https://www.ploom.hu/hu/support/gyakran-ismetelt-kerdesek/mi-az-a-ploom-x-advanced>

szükséges, mivel a hő egyenesen a dohányt hevíti. Összeségében a PULZE készülékekről elmondható, hogy nemcsak gyorsan képesek felhevíteni a dohánytöltetet, de a hevítéshez minimális energiát használnak fel. A készülékek megjelenésénél törekedtek az egyszerűsége és a letisztult designra. Kialakítása, ezért úgy készült, hogy még a zsebben is elfér és nincs szükség külön tokra. A PULZE készülékek árakat tekintve nagyon kedvezők, 8.000 Ft alatt hozzájuthatunk, kedvezményes időszakban pedig 2-3.000 Ft-ért is.³³

6. kép: PULZE készülékek

Forrás: ³⁴

Az egyes készülékek közötti legfőbb különbségeket összesítettem a 2. táblázatban.

2. táblázat: Alternatív készülékek árainak összehasonlítása

Forrás: Saját szerkesztés a honlap^{18,20,24,28,31,33} árai alapján

Készülék típusa	Készülék ára, Ft	1 doboz dohánytöltet ára, Ft
IQOS	8.990-34.990	1800-2000
E-cigaretta	9000-15.000	-
Elfbar	2600-15.000	-
GLO	8000-12.000	1600-1800
Ploom	5990	1450
Pulze	2000-8000	1450

³³ <https://www.pulze.com/hu-HU>

³⁴ <https://www.pulze.com/hu-HU/pulzehirek>

3. ANYAGOK ÉS MÓDSZER

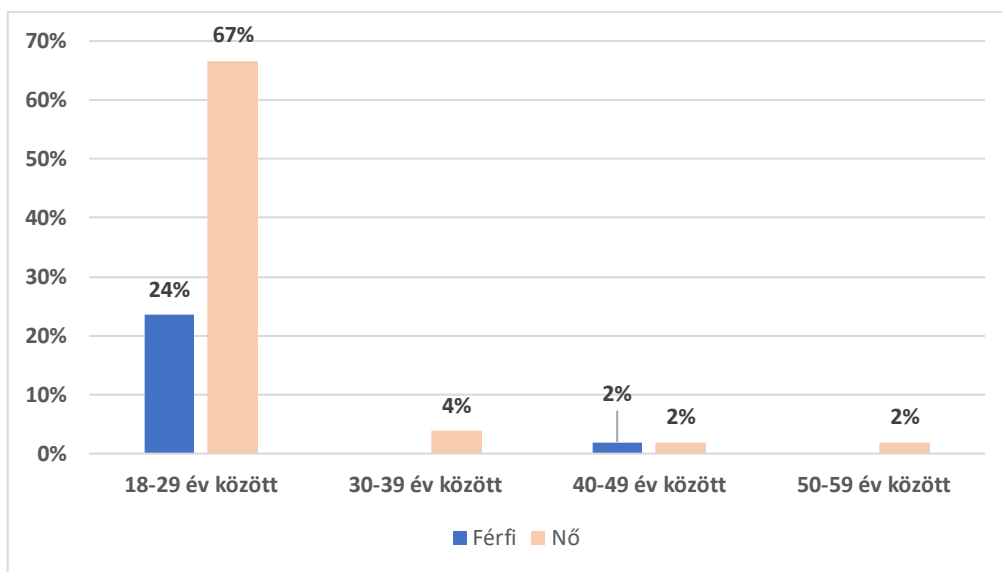
Szekunder kutatásom során két online kérdőívet készítettem, amiben megvizsgáltam az dohányzási szokásokat és az IQOS dohányzási szokásait. Első online kérdőívemet 58 ember töltött ki és az alábbi kérdéseket tartalmazta: dohányzik-e, milyen gyakran dohányzik, ha naponta dohányzik, akkor hány szálát fogyaszt, használ-e IQOS készüléket, miért lett IQOS felhasználó, ha IQOS készüléket használ, előtte rendszeres dohánytermék fogyasztó volt, milyen dohánytölteteket kedvel, hogyan változott dohányzási szokása miután IQOS felhasználó lett.

Az első kérdőívemet felhasználva, azok hibáiból tanulva, kiegészítettem azt így a második online kérdőívemnél jobban kitérek az IQOS készülékre, illetve a többi hasonló készülékre: miért az IQOS készüléket választotta, mit gondol a többi alternatív készülékről, mennyire befolyásolta az ár, hogy IQOS felhasználó lett. Ez a kérdőív 26 kérdésből állt. Ezt a social média felületeken osztottam meg és 125 fő töltötte ki. A mintavétel technikája a hólabda módszer volt. A kapott eredmények nem reprezentatívak.

3.1. Primer kutatások

3.1.1. Saját kutatás - kérdőív 1.kör

Az első kérdőívet azért készítettem, mert egy tanórai kutatást kellett készíteni és ekkor már megvolt a szakdolgozati témám, így hasznosnak találtam ebben a témában elkezdni kutatni. A 11 kérdésből álló kérdőívet 58 fő töltötte ki. A nem és életkor tekintetében a legtöbb kitöltő 67 %-a 18 és 29 év közötti nők voltak. 24 %-al követték ugyan ebbe a korba tartozó férfiak. A legkevesebben az 50 és 59 év közötti nők voltak, mindössze 2 %. Ebbe a korcsoportba tartozó férfiak nem is töltötték ki a kérdőívet (1. ábra).

1. ábra: A válaszadók nem és életkor szerinti megoszlása (n=51)

A kitöltők lakóhelyüket tekintve 51 %-uk megyeszékhelyen él. A válaszadók 25 %-a lakik városban. A kérdőívet kitöltők IQOS használatának arányát tekintve a 96 %-uk már használ IQOS készüléket. Az IQOS készülékre váltás fő oka a cigaretta negatív hatásai (szag, füst, kátrány, égés), amit a válaszadók 75 %-a választott. További kérdésem volt, hogy milyen rendszerességgel dohányoznak, melynek eredménye, hogy a kitöltők 73 %-a napi rendszerességgel dohányzik. Dolgozatom egyik célja, hogy megtudjam, hogyan változtatta meg a dohányzási szokásukat az IQOS, vagy más alternatív készülék. Eredményeként sajnos 43 %-ban azt kaptam, hogy többet dohányoznak, de hagyományos cigarettát már nem fogyasztanak.

Az elő kutatás nagyban segítette munkámat, hogy a szakdolgozati kérdőívemnél milyen további kérdéseket vizsgáljak.

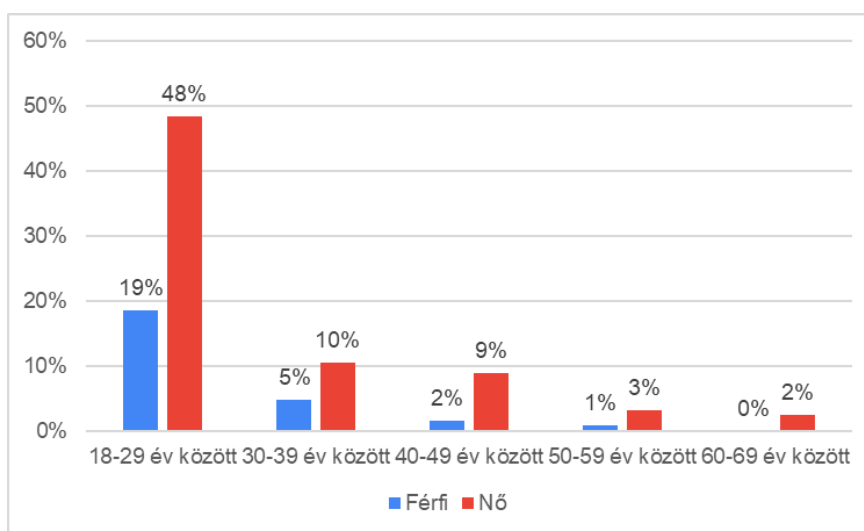
3.1.2. Saját kutatás - kérdőív 2.kör

A kérdőívem nem reprezentatív, a mintavétel technikája hólabda módszer volt, mely 26 kérdésből álló online kérdőívet 125 fő töltötte ki. A kérdőívet a Google Űrlapok segítségével készítettem, majd különböző Facebook csoportokban osztottam meg. Kérdéseim közé tartozik, hogy milyen típusú cigarettát használnak a dohányzók. A kérdésre három lehetőség közül tudtak választani: hagyományos cigaretta, IQOS vagy más alternatív készülék, egyszerre mindkettő. Következő kérdésem volt, hogy mikor gyújtottak rá az első cigarettára, majd ezt a követte az a kérdés, hogy a kipróbálás óta dohányoznak-e. Kíváncsi voltam, hogy elsőre melyik cigaretta típust próbálták ki, a hagyományos cigarettát vagy egy alternatív készüléket. Továbbá érdekelt az is, hogy mi motiválta a dohányzókat az első cigaretta rágyújtásakor. Ennél a kérdésnél a válaszok között szerepelt például, hogy csak kíváncsiságból, család, barátok hatására vagy pedig szülői példa miatt. A dohányzásnál fontos megemlíteni a káros hatásokat is, ezért megkérdeztem a kitöltőket, hogy ők mit tartanak károsnak a cigaretta elfogyasztása során. Szintén több válasz közül tudtak akár többet is megjelölni: nikotin, kátrány, a füst és a benne lévő rákkeltő anyagok. Kérdőívemben szerepelt továbbá, hogy melyik cigaretta márkát részesítik előnyben és miért pont ezt a márkát vásárolják. A kitöltők dohány fogyasztási szokásuk miatt megkérdeztem, hogy milyen gyakran fogyasztják, illetve, hogyha napi rendszerességgel, akkor egy nap hány szálát szívnak el. Kutatásom további fő célja volt, hogy az alternatív készülékeket kevésbé károsnak ítélik-e meg, illetve, hogy mi a véleményük arról, hogy segíthetik-e a leszokás folyamatát. Ezeket a kérdéseket egy bevezető kérdés előzte meg: Próbált-e már leszokni a dohányzásról? A kérdéseket követte mélyebben az IQOS téma köre. Ebben a részben megkérdeztem, hogy IQOS készülék felhasználók, miért lettek azok illetve, hogy az alternatív készülékek széles skálájából, miért pont az IQOS mellett döntöttek. Kérdéseim következő része azoknak szólt, akik az IQOS készülékeket használják. Itt kitértem az adott ízekre, melyeket 1-5 skálán tudtak értékelni. Kutatási kérdéseimet követte szintén egy fontos pont, ahol megkérdeztem, hogy hogyan változtak a dohányzási szokásaik, miután IQOS (vagy más alternatív készülékek) felhasználók lettek. Kérdőívem végé az árakhoz kapcsolódott, ahol megkérdeztem, hogy mennyit költenek a dohányzók átlagosan egy hónapban cigarettára, illetve, hogy mekkora összeget tartanak reálisnak egy doboz cigaretta áráért. Online kérdőíves megkérdezésemet az alábbi kérdésekkel zártam: nem, életkor, lakóhely, legmagasabb iskolai végzettség.

4. EREDMÉNYEK MEGVITATÁSA

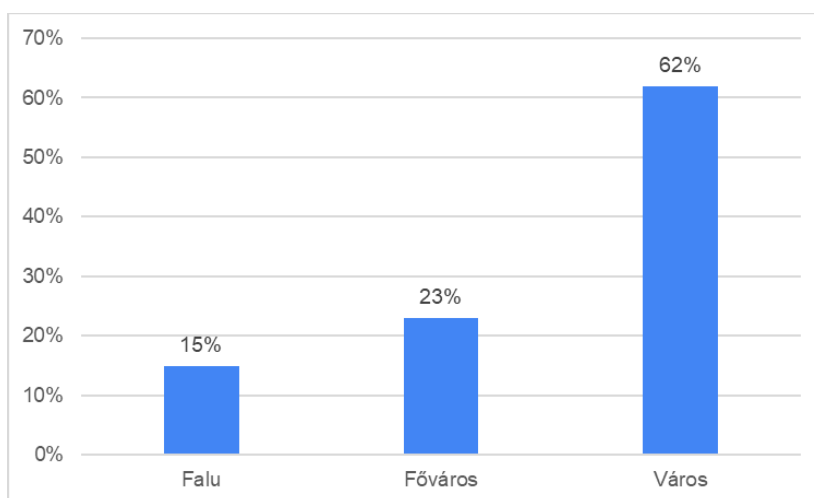
4.1. Háttérváltozók bemutatása

Ahogy fentebb említettem kérdőívemet 125 fő töltötte ki, mely kitöltők 48 %-a 18 és 29 év közötti nők voltak. Őket követték szintén ebbe a korcsoportba tartozó férfiak 19 %-al. A 30 és 39 év közötti nők 10 %-a volt az összes kitöltők számának. A következő korcsoportba tartozó nők a 40-49 év között 9 %-a volt a kitöltőknek. Férfiakat tekintve a két korcsoportba mindössze 5 % és 2 % volt. A 60-69 % év közötti férfiak nem is szerepeltek a kitöltésben (2. ábra). Ezen eredmények alapján a kérdőívem több esetben mutatott „nem megbízható” eredményeket.

2. ábra: A válaszadók nem és életkor szerinti megoszlása (n=124)

Lakóhely tekintetében a kitöltők 62 %-a él városban, 23 %-uk megyeszékhelyen és mindössze a 15 %-uk falun (3. ábra).

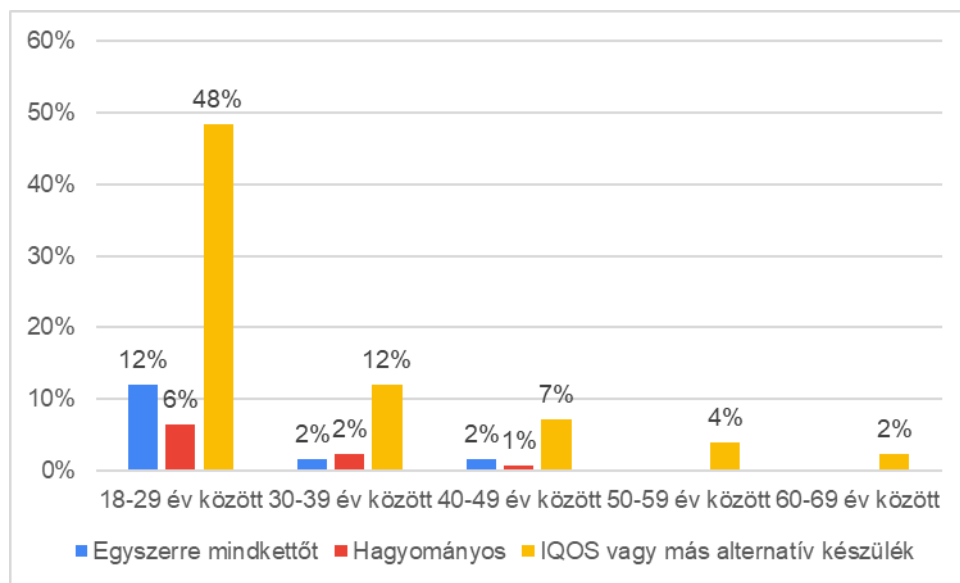
3. ábra: A válaszadók lakóhely szerinti megoszlása (n=124)

4.2 Online kérdőív eredményeinek bemutatása

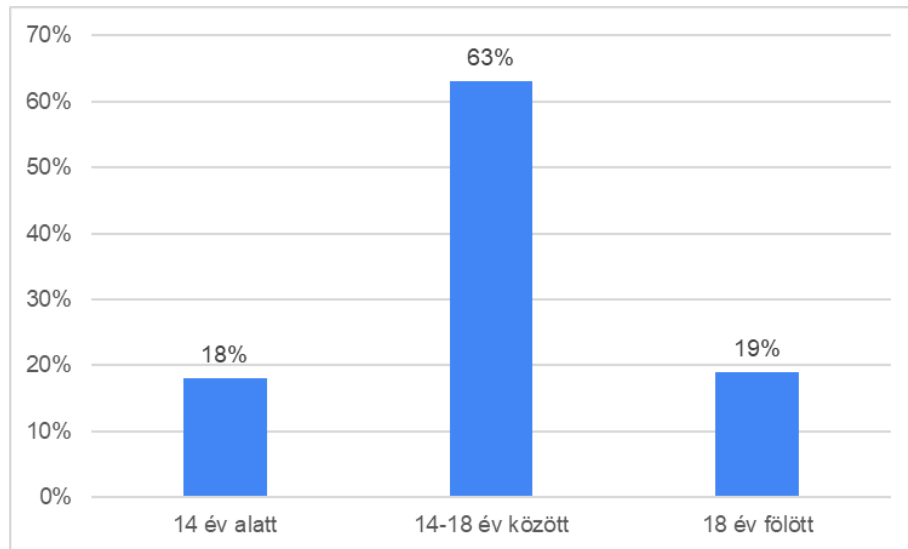
A következő részben szeretném ismertetni az online kérdőívem eredményeit. A kérdőív kiértékelése során sokszor számomra váratlan eredményeket kaptam. Magam is IQOS készülék használó vagyok és a környezetemben is sokan használják, így viszonylag sok véleményt, tapasztalatot hallok, de most láthattam újakat.

Én magam és a környezetemben élők, akik már áttértek az IQOS vagy más alternatív készülékre nagy részben elmondható, hogy már a hagyományos cigarettát teljesen elhagytuk. A kérdőívem erre vonatkozó kérdései is azt bizonyították, hogy a 18 és 29 év közöttiek már csak IQOS-t, vagy más alternatív készüléket használnak. Ez az arány az összes kitöltő 48 %-át jelentette. Őket követték 12 %-al a 30 és 39 év közöttiek, illetve a 40 és 49 év közötti korcsoport. Meglepő volt számomra, hogy az 50 és 59 év és a 60 és 69 év közötti korosztály is csak az IQOS-t, vagy más alternatív készüléket használ. Továbbá az ábra jól mutatja, hogy a hagyományos cigarettát fogyasztók köre kevés százalékban szerepel.

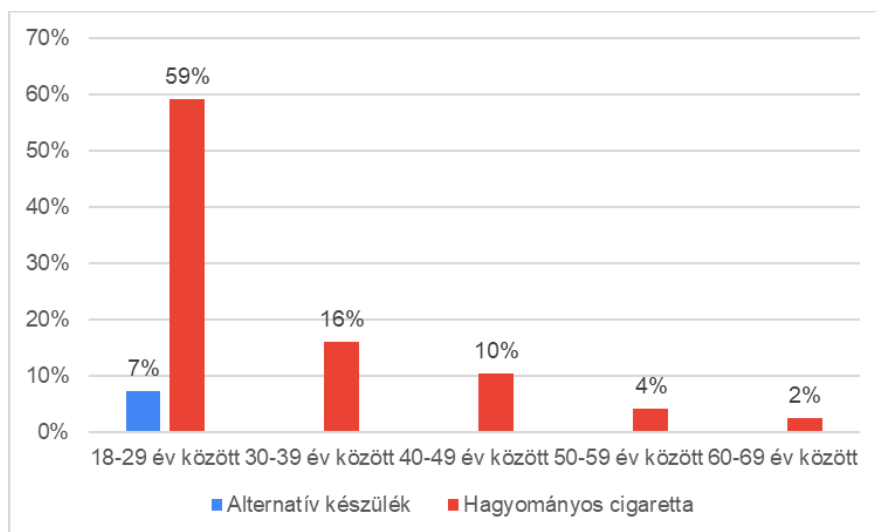
4. ábra: A válaszadók cigaretta típusának megoszlása korcsoportonként (n=124)

Bevezető kérdéseim közé tartozott az első cigaretta használata, amelyet korcsoportokra vetítve mutatok be (5. ábra). A válaszadók 63 %-a az első cigarettáját 14 és 18 év között szívtta el. Őket követték 19 %-al, azok, akik 18 éves kor felett gyújtottak rá az első cigarettájukra. 18 %-uk a kitöltőknek 14 éves kor alatt már kipróbálta a cigarettát.

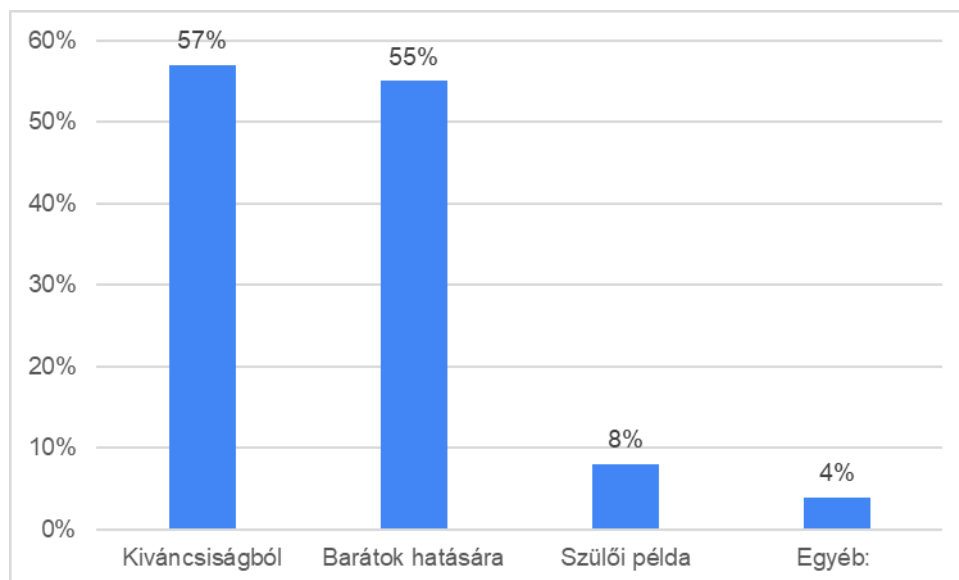
5. ábra: Először használt cigaretta korcsoportonként való megoszlása (n=125)

Érdekelt továbbá az is, hogy milyen típusú cigarettát használtak először. Az alternatív készülékek az elmúlt pár évben lettek ismertek, így nem volt számomra meglepő, hogy az eredményekben a hagyományos cigaretta jön ki nagy részben. A kérdéshez a korcsoportok megoszlását vizsgáltam. Az eredményekből kiderült, hogy a 18 és 29 év közöttiek 59 %-a hagyományos cigarettával kezdte. Ebben a korosztályban volt egyedül az alternatív készülékekkel való dohányzás kezdete, ami a kitöltők 7 %-át jelentette (6. ábra).

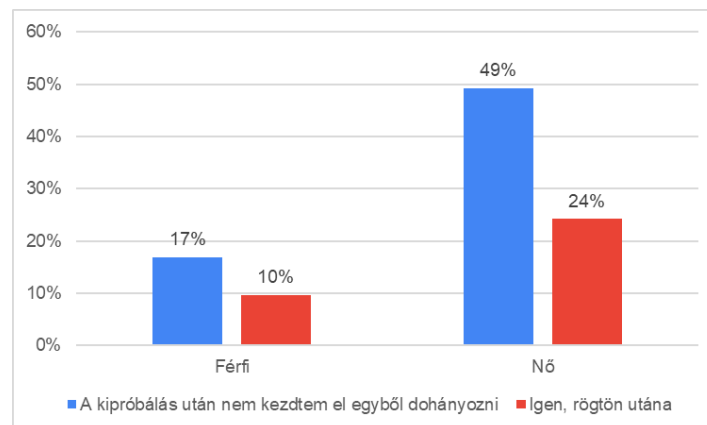
6. ábra: Először használt cigaretta típus korcsoportonként való megoszlása (n=125)

Kérdéseimet követte, hogy miért gyújtottak rá az első cigarettára? Kutatásomnak ez egy fontos kérdése volt, mert mindig is érdekelt, hogy mi motiválja a dohányzókat arra, hogy rászokjanak a cigarettára és úgy gondolom, hogy ehhez nagymértékben hozzájárul, hogy az első cigarettára miért gyújtanak rá. A három megadott válasz lehetőségén kívül (kíváncsiságból, barátok hatására, szülői példa) a kitöltők maguk is megírhatták az első cigarettájuk kipróbálásának okát. Saját válaszaik a következők voltak: a filmekben mindenki dohányzott, testvérek hatására, a buliban megkívánta a szervezete, extrém stressz miatt, imponálni egy hölgynek, így a dohányzás során tudtunk ismerkedni. Az előbb felsorolt saját válaszok megadása mindössze a 4 %-a volt. A válaszadók 57 % választotta a kíváncsiságból való lehetőséget, 55 %-uk barátok hatására gyújtott rá az első cigarettájára és csak 8 %-uk volt az, aki a szülői példa miatt próbálta ki (7. ábra).

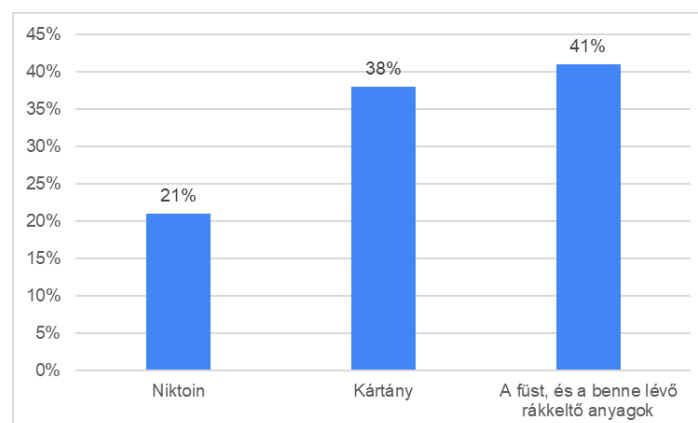
7. ábra: Első cigaretta fogyasztásának oka (n=123)

Következő kérdésemnél arra kerestem a választ, hogy a válaszadók a cigaretta kipróbálása óta dohányoznak-e. Ennél a kérdésnél össze vettem nemenként a válaszadók arányát, amiből a következő eredmény született. A válaszadók 66 %-a nem rögtön a kipróbálás után kezdett el dohányozni és csak a 34 %-uk volt, akik rögtön a kipróbálás után dohány fogyasztók lettek. A nők 49 % nem rögtön az első cigaretta után vált rendszeres dohányzóvá, a férfiak esetében ez mindössze 17 % volt (8. ábra).

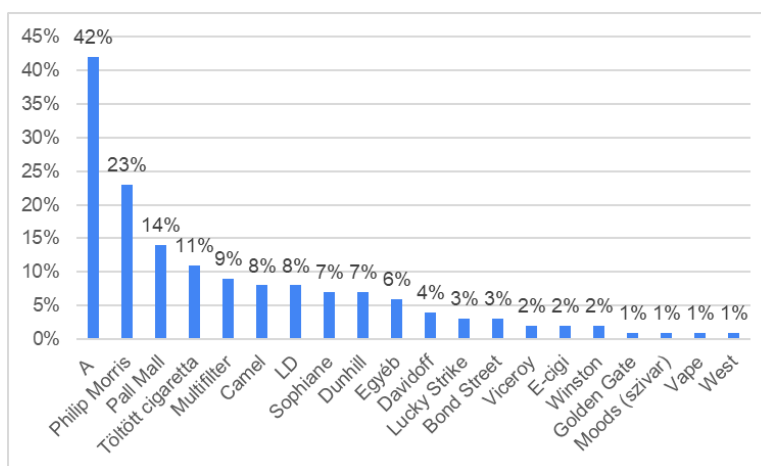
8. ábra: Cigaretta fogyasztás nemenként való megoszlása (n=124)

Dolgozatom szempontjából mindenképpen fontos kiemelni, hogy a dohányzás káros az egészségre. Ezért is tettem fel a kérdést, hogy a dohányosok mit tartanak károsnak a dohányzásban. A válaszok között szerepelt a nikotin, kátrány és a füst és a benne lévő rákkeltő anyagok. Ahogyan már az alternatív készülékek bemutatásánál említettem, ezen készülékek használata során a cigaretta csak hevítve van, így nem keletkezik füst és a benne lévő káros anyagok sem. Az eredményből látszik, hogy a dohányzók tisztában vannak ezzel és a válaszadók 41 %-a erre a lehetőségre szavazott. 38 %-uk a kátrány jelölte meg és 21 %-a szavazott a nikotinra (9. ábra).

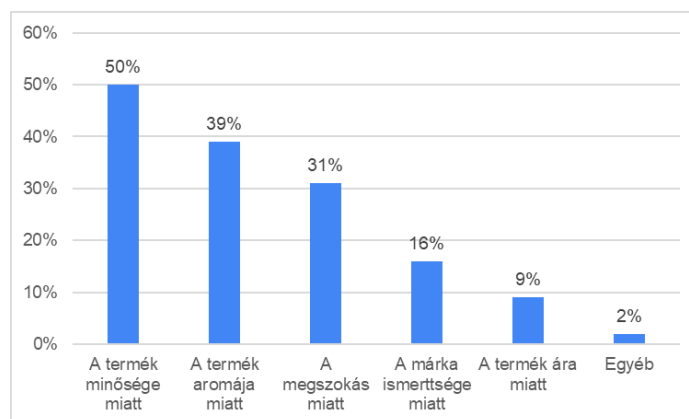
9. ábra: Ön szerint mi a káros a dohányzásban? (n=125)

A folyamatosan fejlődő, bővülő dohányipar hatására ma már rengeteg márkájú cigaretta közül választhatunk. Ebből kifolyólag érdekelt, hogy melyik cigaretta márkát részesítik előnyben a dohányosok. A 10. ábrán leolvasható, hogy a válaszadók 42 %-a a Marlboro-t választotta. Számomra nem volt meglepő, hiszen a Marlboro már egy nagy múlttal rendelkező cég. A válaszadók 23 %-a a Philip Morris márkát választotta, aki az IQOS készülékekhez tartozó dohánytölteteket is gyártja. Az is meglepő volt számomra, hogy az e-cigaretta csupán csak a válaszadók 2 %-át jelentette. Az elektromos cigaretta már jó ideje megtalálható a dohányboltokban, így kevésnek találtam ezt az arányt.

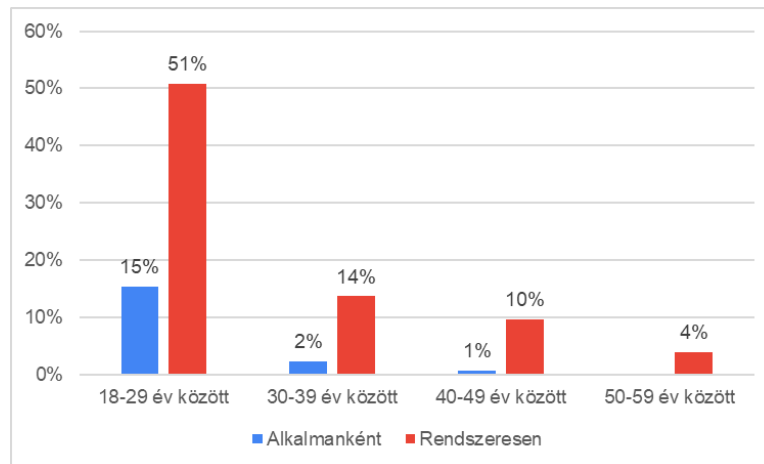
10. ábra: Előnybe helyezett cigaretta márkák (n=118)

Előző kérdésem feltevése után, nem is volt kérdés számomra, hogy megkérdezzem, miért pont az adott márkát vásárolják a fogyasztók. A kérdésnél hat válasz közül dönthettek a kitöltők, mely lehetőségek az alábbiak voltak: a termék minősége miatt, a termék aromája miatt, a megszokás miatt, a márka ismertsége miatt, a termék ára miatt, illetve az egyéb közé beírhatták saját véleményüket. A kitöltők fele, 50 %-uk a termék minősége miatt vásárolja az adott márkát. 39 %-a a válaszadóknak a termék aromája miatt és 30 % pedig megszokás miatt (11. ábra).

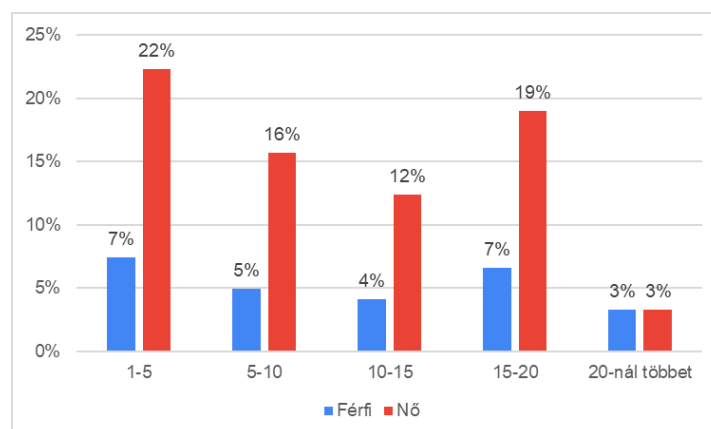
11. ábra: A márka vásárlásának oka (n=118)

Szerettem volna megtudni azt is, hogy milyen rendszerességgel dohányoznak a válaszadók. Eredményből kiderült, hogy a kitöltők 80 %-a rendszeresen dohányzik, míg a 20 %-uk csak alkalmakkor (12. ábra). Kíváncsi voltam, hogy van-e bármiféle összefüggés a korosztállyal kapcsolatban, így keresztábra vizsgálatot végeztem. Az eredményem, Cramer mérőszámom 0,224 lett, ami azt mutatja, hogy nincs összefüggés a cigaretta használat gyakorisága és az életkor között.

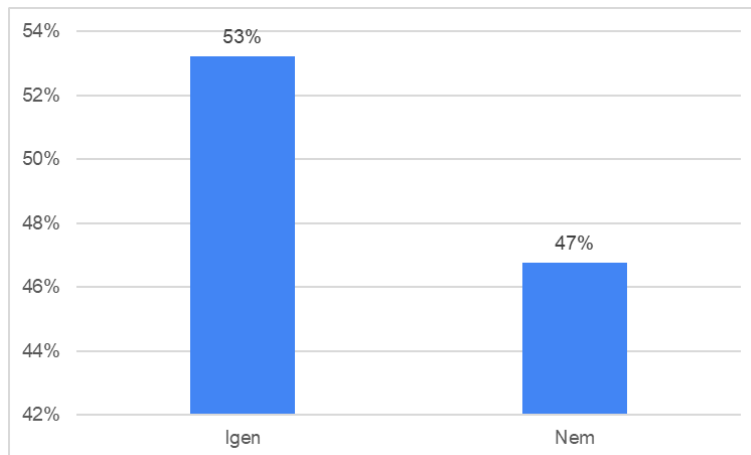
12. ábra: Cigaretta használat gyakorisága korcsoportonként való megoszlása (n=124)

A cigaretta használat gyakorisága után érdekelt még az is, hogy akik rendszeresen dohányoznak, ők hány szál cigarettát szívnak el egy nap. A 13. ábrán látható, hogy a nők többet dohányoznak. Mivel az előző keresztábra elemzésemnél nem találtam összefüggést, így itt is készítettem. Eredményemnek a Cramer mutatószám 0,14 lett, így itt is az jött ki, hogy nincs összefüggés a nem és a napi cigaretta mennyisége között, tehát nem igazolható, hogy a nem hatással lenne a cigarettafogyasztásra.

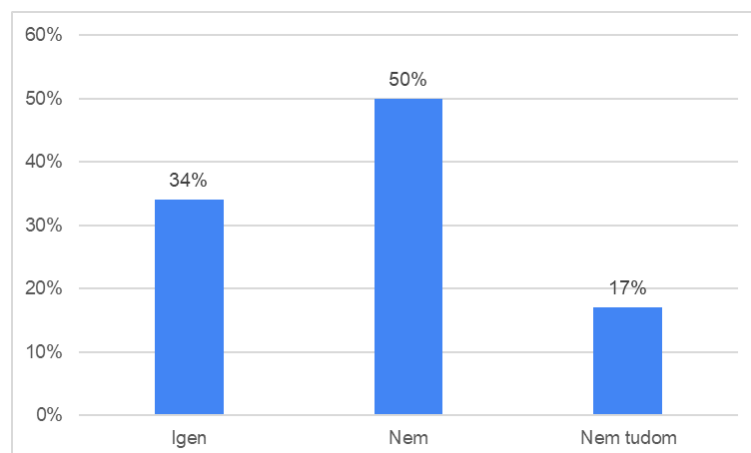
13. ábra: A napi cigaretta mennyiség nemek közti megoszlása (n=121)

A cigaretta káros hatásainak tudatában következő kérdésem az volt, hogy a válaszadók próbáltak-e már leszokni a dohányzásról. Eredményemben nem nagy eltérést tapasztaltam. A kitöltők 53 %-a próbált már leszokni a dohányzásról és a 47 % nem próbált még leszokni. További keresztábra elemzést végeztem a nemek és a cigaretta leszokás tekintetében is. Cramer mutatószámom 0,01, így ismételtelen megállapítható, hogy itt sincs összefüggés a nemek és a leszokási próbálkozás között.

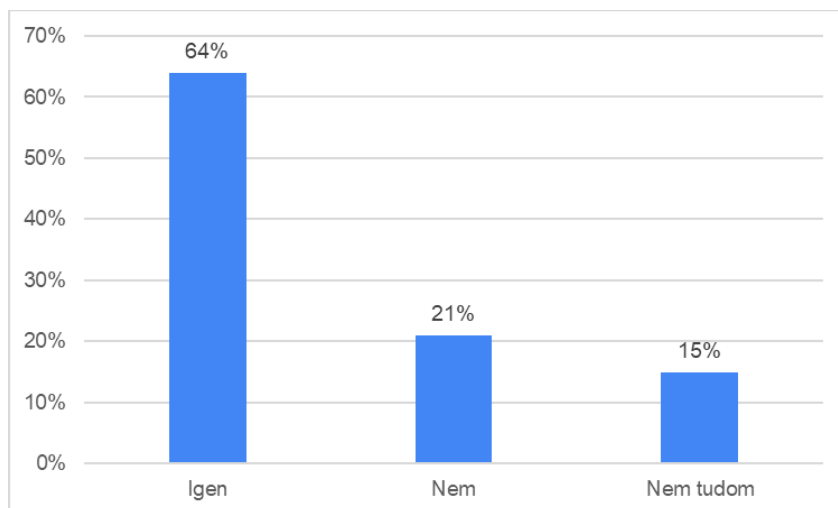

14. ábra: Próbált-e már leszokni a dohányzásról? (n=124)

Kérdőívem következő részében arra kerestem a választ, hogy milyen megítéléssel vannak a válaszadók az IQOS-ról, olyan tekintetben, hogy segíthetik az alternatív készülékek a dohányzásról való leszokást, illetve, hogy kevésbé károsnak ítélik-e meg. Kiértékelésemben az jött ki, hogy 50%-uk nem ért egyet azzal, hogy segíthetik a leszokás folyamatát, viszont 64 %-uk egyetért azzal, hogy az alternatív készülékek kevésbé károsak a hagyományos cigarettával szemben (15-16 ábra).

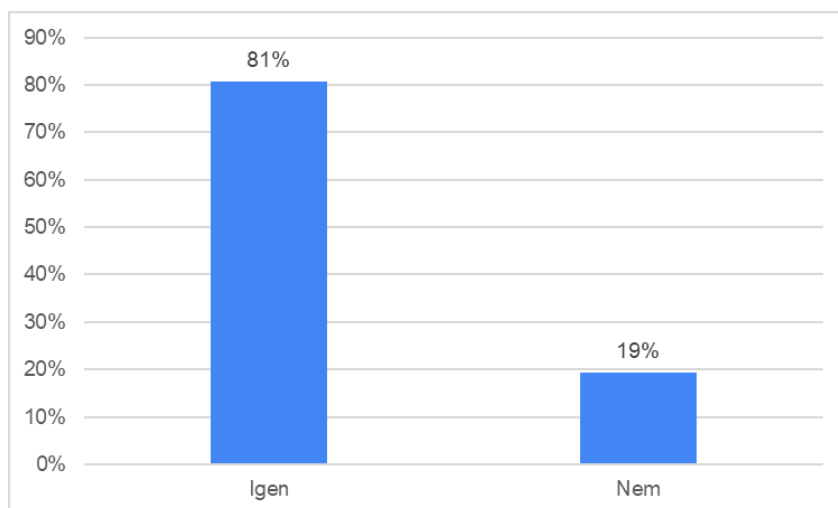

15. ábra: Ön szerint az alternatív készülékek segítik a leszokás folyamatát? (n=125)

16. ábra: Ön szerint kevésbé káros az alternatív készülék használata a hagyományos cigarettához képest? (n=125)

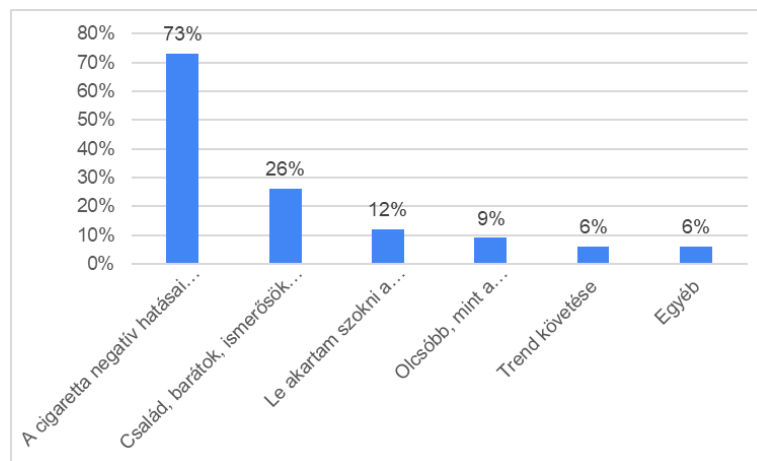
A következő kérdések fókusza az IQOS-hoz kapcsolódott. Ebben a részben első kérdésem az volt, hogy a kitöltők használnak-e IQOS készüléket. A megkérdezettek 81 %-a használ IQOS készüléket (17. ábra). Ennek az eredménynek örültem, viszont ahogyan már az elején említettem, eredményeim egy-két helyen torz eredményt szülnék, mert a 18 és 29 év közöttiek töltötték ki nagy részben, akik már szinte csak az alternatív készülékeket használják a hagyományos cigarettával szemben.

17. ábra: Használ IQOS készüléket? (n=124)

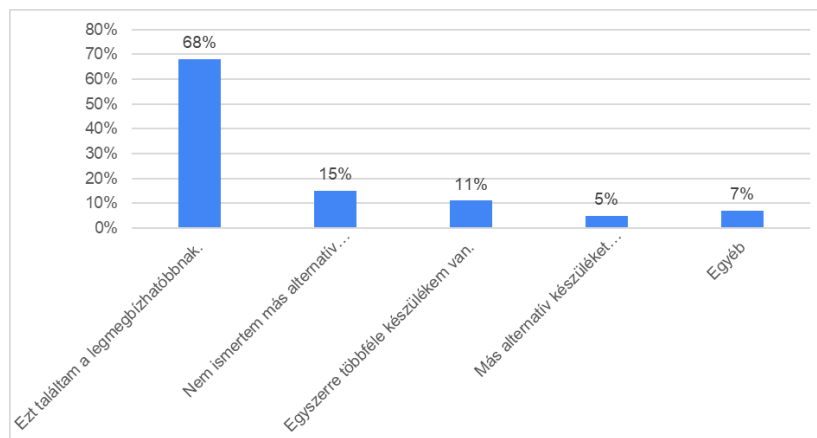

Foglalkoztatott az a kérdés, hogy a dohányosok miért lettek IQOS készülékhasználók, így ez a kérdés követte a kutatásomat. A kitöltők öt alternatíva közül tudtak választani. Ezek a lehetőségek voltak: a cigaretta negatív hatásai (szag, füst, kátrány, égés), család, barátok, ismerősök ajánlása miatt, le akartam szokni a dohányzásról, olcsóbb, mint a hagyományos cigaretta, trend követése és az egyéb, ahová beírhatták saját véleményüket. A 18. ábráról jól látható, hogy a megkérdezettek 73 %-a döntött úgy, hogy az IQOS-ra való áttérés oka a cigaretta negatív hatásai miatt történt. 26 %-uk a család, barátok, ismerősök ajánlása miatt. Számomra meglepő eredmény jött ki a trend követés tekintetében, ami csak a válaszadók 6 %-át jelentette.

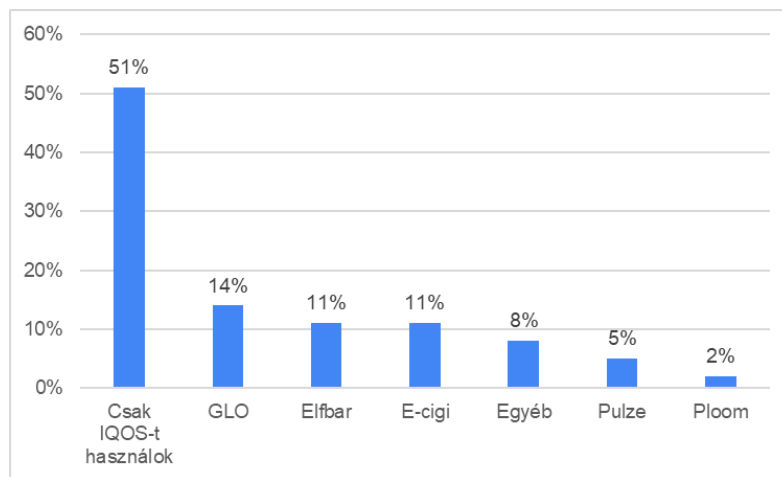
18. ábra: IQOS készülékre való váltás okai (n=108)

Dolgozatomban említettem, hogy már viszonylag széles skálán megtalálhatóak az IQOS mellett más alternatív készülékek is, így szerettem volna megtudni, hogy miért pont ezt az alternatív készüléket használják. A kitöltők 68 %-a ezt az alternatív készüléket találta a legmegbízhatóbbnak. 15 %-uk nem ismert más készüléket. A megkérdezettek 11 %-ának többféle készüléke van egyszerre. 5 %-uk más alternatív készüléket használ (19. ábra).

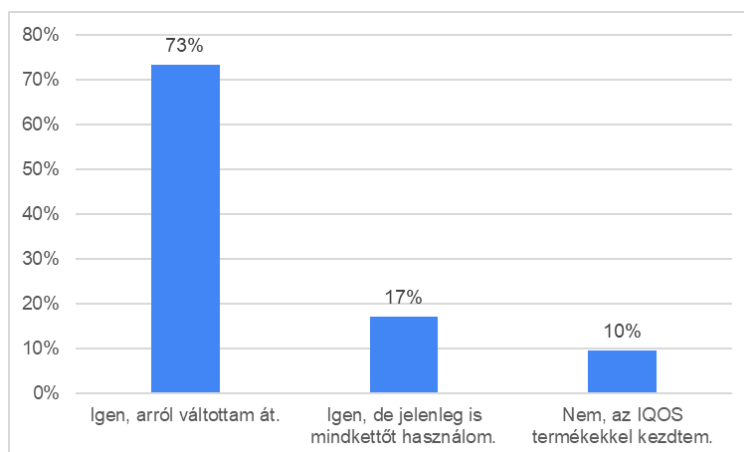
19. ábra: Miért az IQOS mellett döntött? (n=106)

Az alternatív készülékek széles választéka miatt érdekelt, hogy melyik készülékeket használják még a fogyasztók az IQOS mellett. Szekunder kutatásom során megtudtam milyen alternatív készülékek találhatóak meg a piacon, így az alábbiak közül választhattak a kitöltők: csak IQOS-t használók, GLO, Elfbar, E-cigi, Pulze, Ploom és egyéb. Az eredményből kiderült (20. ábra), hogy 51 %-a csak IQOS készüléket használ. A következő legelterjedtebb alternatív készülék a GLO volt 14 %-al. Ez az eredmény számomra nem volt meglepő, hiszen a GLO kinézete, dizájnja hasonlít a legjobban az IQOS-ra. Legnagyobb eltérés köztük a készülék árában figyelhető meg. A megkérdezettek 11 %-a Elfbar-t használ, illetve E-cigaretta. 5 % választott a Pulze-t és 2 % pedig a Ploom-ot. Utóbbi kettő választásának eredménye szintén nem volt számomra meglepő, mert ez a két készülék még viszonylag újnak számít a magyar piacon.

20. ábra: Ha Nem IQOS készüléket használ, akkor melyiket? (n=65)

Következő kérdésem volt, hogy ha IQOS készüléket használnak, akkor előtte rendszeres dohánytermék fogyasztók voltak-e? A 21. ábra alapján megfigyelhető, hogy a kitöltők 73 %-a rendszeres dohánytermék fogyasztó volt, mielőtt áttért volna az IQOS-ra. 17 % is rendszeres dohánytermék fogyasztó volt, de jelenleg is mindkettőt használom. 10 % is rendszeres dohánytermék fogyasztó volt, de jelenleg is mindkettőt használom. A megkérdezettek mindössze 10 %, akik az IQOS készülékkel kezdték a rendszeres dohányzást.

21 ábra: Ha IQOS készüléket használ, előtte rendszeres dohánytermék fogyasztó volt? (n=105)

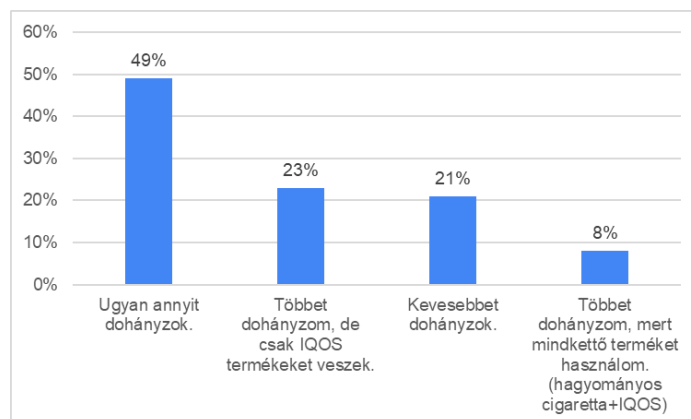
IQOS készülékhez való dohánytöltetek már sokféle ízben megtalálhatóak. A sima dohányízű, mentolos és különböző gyümölcsösek. Emiatt érdekelt, hogy a fogyasztók mely ízeket kedvelik a legjobban. A válasz lehetőség egytől ötig való skálán volt meghatározva. Egy jelentette, hogy egyáltalán nem kedvelem és az öt pedig, hogy nagyon kedvelem. Az eredményekből átlagot, mediánt, szórást és relatív szórást számoltam, ezeket a 2. táblázat tartalmazza. Eredmények jól mutatták, hogy a legkedveltebb ízek a mentolosok és a gyümölcsösek.

2. táblázat: Mennyire kedveli az IQOS adott dohánytöltelékét?

(n=101, n=102, n=103, n=104, n=99, n=98, n=102)

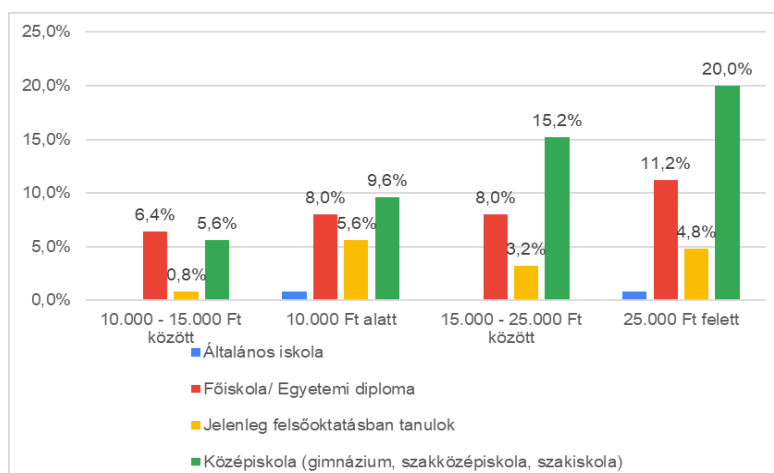
	Átlag	Módusz	Szórás	Relatív szórás
Gyümölcsös ízek	4,19	5,00	1,16	27,63
Mentolos	3,94	5,00	1,40	35,54
Dohány+karamellás ízű	2,49	1,00	1,59	63,65
Csokoládé ízű	2,47	1,00	1,42	57,33
Vaníliás ízű	2,47	1,00	1,42	57,72
Citromos ízű	2,45	3,00	1,23	50,09
Dohány ízű	2,10	1,00	1,28	60,62

Kutatásom további fontos kérdése volt, hogy megtudjam hogyan változott a válaszadók dohányzási szokása, miután IQOS felhasználók lettek. Eredményből megtudtam, hogy a megkérdezettek 49 %-a ugyanannyit dohányzik. 23 %, akik többet dohányoznak, de csak IQOS termékeket. 21 % volt, akik kevesebbet dohányoznak és 8 %, akik többet dohányoznak és az IQOS mellett hagyományos cigarettát is szívnak (22. ábra).

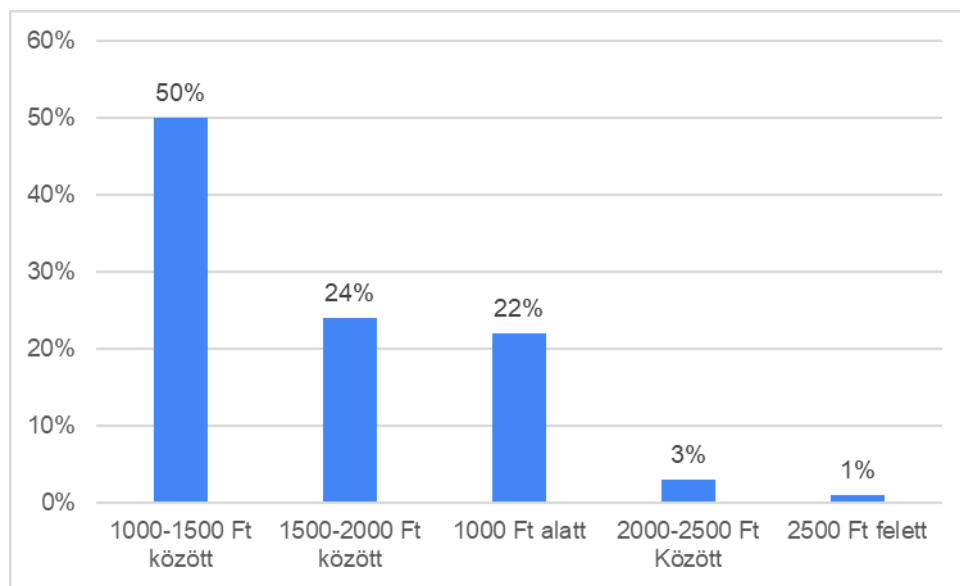
22. ábra: Hogyan változott a dohányzási szokása miután IQOS felhasználó lett? (n=101)

Online kérdőívem végén az árral kapcsolatban kérdeztem a kitöltőket. Érdekelt, hogy mennyit költenek átlagosan egy hónapban cigarettára (23. ábra). A válaszadók 37 %-a 25 ezer forint felett költ átlagosan egy hónapban a dohánytermékek megvásárlására. 15 és 25 ezer forint közötti összeget 26 %-uk költ. 10 ezer forint alatt a megkérdezettek 24 %-a és csak 13 %, akik havonta 10 és 15 ezer forint között költenek dohánytermékekre. A kapott eredményeket összevettem a megkérdezettek legmagasabb iskolai végzettségével. Középiskolai végzettséggel rendelkezők 20 %-a költ a legtöbbet, 25 ezer forint felett átlagosan egy hónapban a cigarettára vásárlásra. Szintén ebbe a kategóriába sorolhatók, akik 15 és 25 ezer forintot költenek, ami a megkérdezettek 15 %-a.

23. ábra: Átlagos havi cigaretta költség és a végzettség megoszlása (n=125)

A folyamatosan emelkedő árak a dohánytermékeken is érezhetőek. Következő kérdésem, ezért is fogalmazódott meg bennem, hogy a dohányzók mekkora összeget tartanak reálisnak egy doboz cigarettáért. A 24-es ábrán jól látható, hogy a megkérdezettek 50 %-a válaszolta, hogy 1000 és 1500 Ft közötti összeget tart reálisnak egy doboz cigarettáért. 24 % volt, akik 1500 és 2000 Ft között határoztak meg ezt az értéket. A kitöltők 22 %-a, úgy gondolja, hogy 1000 Ft alatt lenne reális egy doboz cigaretta ára. 2000 és 2500 Ft közötti értéket a megkérdezettek 3 %-a választott és csak 1 % volt az, aki úgy gondolja, hogy 2500 Ft feletti összeg lenne reális egy doboz cigarettáért.

24. ábra: Mekkora összeget tart reális árnak egy doboz cigarettáért? (n=124)

5. KÖVETKEZTETÉSEK

5.1. Nemek alakulása korcsoportok szerint

Dolgozatom előző fejezetében már említettem, hogy eredményeim kissé rendhagyók lettek, mert az online kérdőívemet a 18 és 29 év közötti nők töltötték ki 48 %-ban. Tapasztalatom, hogy a férfiak kevésbé nyitottabbak egy online kérdőív kitöltésére, de szerencsésnek mondhatom magamat, mert a 60 és 69 év közötti férfiakon kívül a többi korosztályban elértem pár kitöltőt. Ezt bizonyítja, hogy a 18 és 29 év közötti férfiak voltak a második legnagyobb százalékban a kitöltőim 19 %-al. Válaszadóim között szerepeltek a harmadik dobogós helyen a 30 és 39 év közötti nők 10 %-al. Őket követték a 40 és 49 év közötti nők, mely az összes kitöltő 9 %-át tette ki. 30 és 39 év közötti férfi kitöltők 5 %-ban voltak jelen. A 40 és 49 év közötti férfiakat tekintve 2 %-a volt az összes kitöltőmnek. Mindössze 1 %-a tette ki az 50 és 59 év közötti férfiakat. Ebbe a korcsoportba tartozó nők 3 % tettek ki. Kevés embert értem el a 60 és 69 év közöttiek terén, 2 %-át jelentette és csak nők voltak.

Összeségében elmondható, hogy a korcsoportok széles skáláját, ha kevés százalékban is, de sikerült elérnem. Tapasztalom, miszerint a férfiak kevésbé nyitottabbak egy online kérdőív kitöltésére bebizonyosodott az eredmények kielemezése után.

5.2. IQOS készülék választásának oka

IQOS készülékre való áttérésnél azt gondoltam, hogy nagymértékben meg oszlanak a vélemények. Eredményeket vizsgálva pedig kimagaslóan a kitöltők 73 %-a cigaretta negatív hatásai (szag, füst, kátrány, égés) miatt tért át az alternatív készülékre. Ez is azt mutatja, hogy a dohányosok tisztában vannak azzal, hogy a nikotin és kátrány mellett a füst is a legkárosabbak anyagok közé tartozik. A kérdőív eredményeinek elemzése során kiderült, hogy a család, barátok véleményei egy alternatív készülék átváltására is nagy hatást gyakorol. A kitöltők 26 %-a ezt a lehetőséget választotta. Sajnos kevés százalékban voltak jelen, azok, akik a dohányzásról való leszokás miatt választották a készüléket, ez 12 %-ot jelentett. Válasz lehetőségek között szerepelt, hogy azért tértek-e át a dohányosok az alternatív készülékre, mert olcsóbbnak találják. Ezt a választ a kitöltők 9 %-a gondolta így. Mindössze 6-6 % volt a megkérdezetteknek, akik a trend követés vagy egyéb miatt tértek át az IQOS-ra.

Eredményeket vizsgálva pozitív visszajelzésként jött ki, hogy a válaszadók ilyen nagy százaléka a dohányzás negatív hatásai miatt tért át az IQOS-ra, mert ez azt jelenti, hogy az

IQOS és más alternatív készülékek működési elvét a dohányosok ismerik. Meglepő volt számomra, hogy a trend követés, viszont ilyen kis százalékban volt jelen.

5.3. IQOS dohánytöltet árának befolyása a fogyasztóra

Elő kutatásom segített abban, hogy a szakdolgozati online kérdőívemnél kitérjek az árral kapcsolatos kérdésekre. Az IQOS-hoz tartozó dohánytöltetek kezdetben jóval alacsonyabb áron voltak értékesítve. Jelenleg is még olcsóbbak a hagyományos cigarettához képest, viszont már nem látható nagy különbség ár tekintetében. A megkérdezettek mindössze 9 %-a válaszolta, hogy az IQOS készülékre váltás oka a dohánytöltet kedvező ára miatt volt. Átlagos havi cigaretta költséget tekintve a megkérdezettek 37 %-a 25 ezer forint felett költ. A válaszadók mindössze csak 13 %-a volt, akik átlagosan havonta 10 és 15 ezer között költenek a dohánytermékek megvásárlására. Egy doboz cigaretta áráért a válaszadók 50 %-a úgy gondolja, hogy 1000 és 1500 Ft reális lenne. 24 %-a pedig hajlandó lenne 1500 és 2000 Ft-ot is kifizetni.

Összegezve az IQOS dohánytöltet árának befolyását a fogyasztókra elmondható, hogy egy hónapban sokat költenek dohánytermékek megvásárlására. Jelenleg egy doboz IQOS, vagy más alternatív készülékhez tartozó dohánytöltet ára 1800 és 2000 Ft között mozog. Ezt az árat a kitöltők reálisnak tartják egy doboz cigarettáért.

5.4. Végző következtetés levonása

A dohány fogyasztást rendkívül izgalmas kutatási témának tartom. Az utóbbi években elég elterjedt lett hazánkban a dohánytermékek közé tartozó alternatív dohányfogyasztási eszközök. Ezen eszközök közül is az IQOS a leggyakrabban használt készülék. Kutatásom eredményeinek kiértékelése során több számomra meglepő eredmény született. Ilyen eredmény volt például az IQOS készülékre való átváltás oka. Kíváncsi voltam, hogy miért pont az IQOS lett a legelterjedtebb hazánkban, aminek eredményeiből megtudtam, hogy legfőképpen nem a trend követés miatt váltottak az eszközre. Sokkal inkább volt fontosabb a fogyasztóknak a cigaretta negatív hatásai. Ez az eredmény bebizonyította számomra, hogy a dohányosok szinte teljes mértékben tudatában vannak a cigaretta egészségkárosító hatásai mellett, a füst okozta káros anyagok létrejöttének. További figyelemfelkeltő eredményt kaptam azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a cigaretta kipróbálása óta dohányoznak-e a megkérdezettek. Nőket és férfiakat összevetve is kisebb volt az aránya annak, akik egyből a kipróbálás után elkezdtek a dohányzást, mint azok a nők, akik a kipróbálás után nem kezdtek el rögtön dohányozni. Ez az eredmény pozitívnak mondható, olyan szempontból, hogy ha rendszeres dohányfogyasztók is,

legalább nem egyből kezdték a dohányzást. Másik szempontból viszont elgondolkodtató, hogyha ki is próbálták a cigarettát, de nem szoktak rá, akkor a későbbiekben miért kezdték el. Meglepő eredményeim közé sorolható két kérdés, amit eléggé összefüggőnek gondolok. Ezek a kérdések voltak, hogy szerintük az alternatív készülékek segíthetik-e a dohányzásról való leszokást, illetve, hogy kevésbé károsnak ítélik-e meg a készülékek használatát a hagyományos cigarettával szemben. Eredményeimből kiderült, hogy a megkérdezettek fele úgy gondolja, hogy az alternatív készülékek nem segítenek a dohányzásról való leszokásban. Ezzel szemben a kitöltők, több mint fele egyetért azzal, hogy az alternatív készülékek kevésbé károsak a hagyományos cigarettával szemben. Ennek az eredménynek örültem, hiszen ez ismét azt bizonyítja, hogy a dohányosok ismerik az alternatív készülékek működését.

6. ÖSSZEGZÉS

Kutatási témám sikerességét tekintve elégedett vagyok. Szekunder kutatásom során rengeteg cikk olvasását elvégeztem. Emellett többféle dohányzással kapcsolatos kutatást is megvizsgáltam. Meglepő volt számomra, hogy az alternatív készülékekről szinte még nem is találtam felmérést. Ez valószínűleg annak is köszönhető, hogy az alternatív készülékek az utóbbi pár évben lettek ismertek hazánkban. A dohányzás elég elterjedt hazánkban és fontos kiemelni, hogy az egészségkárosító hatások mellett a cigaretta égése nem csak a környezetkárosító hatással bír, hanem ugyanúgy ártalmas a szervezetünkre is. Ezen problémák vezettek oda, hogy a folyamatosan fejlődő dohányipari cégek kifejlesztették az alternatív dohány készülékeket. Ahogyan dolgozatomban már említettem a készülékek működése közben a dohánytermék csak hevítve van, így nem keletkezik füst és a benne lévő káros anyagok 95 %-kal kevesebbet tartalmaznak a hagyományos cigarettával szemben. Az IQOS készülék használata kevesebb egészségügyi kockázatot jelent, mint a hagyományos dohánytermékek fogyasztásának folytatása.

Online kérdőíves megkérdezésem során több korcsoportot sikerült elérnem. Kitöltőim között túlnyomó részben a 18 és 29 év közötti nők válaszoltak kérdéseimre. Ebből adódóan pár kérdésemnél visszas eredmények születtek. Ennek ellenére nem voltam csalódott az eredmények láttán. A megkérdezettek nagy része lakóhelyüket tekintve városban élnek és középiskolai végzettséggel rendelkeznek. Ez az eredmény, azért is elfogadható, mert magam is városban élek és a közvetlen környezetem, ismerőseim is. Továbbá nagy részük még felsőoktatási tanulmányait folytatja. Illetve, sok velem egy korosztályban lévővel találkozok, akik mind a hagyományos cigarettáról tértek rá egy alternatív készülékre. Ezen adatokból kiindulva nem volt meglepő számomra, hogy a dohányzók több, mint fele már elhagyta a hagyományos cigarettát és más alternatív dohány készüléket fogyaszt.

Saját tapasztalatom, hogy a barátaimmal 14 és 18 éves kor között kipróbáltuk a cigarettát. Nem kezdtünk el után rendszeres dohány fogyasztók lenni, de a kipróbálás okánál nagyban közrejátszott a kíváncsiság és a barátok véleménye. Sajnos a kérdőívem is ezeket bizonyította be. A legtöbben 14 és 18 éves kor között kipróbálták már a cigarettát, viszont nem rögtön a kipróbálás után kezdtek el dohány fogyasztók lenni. Az első cigaretta rágyújtásának fő oka a kíváncsiság és a barátok hatása volt.

A dohányzásnál mindenképpen fontosnak tartom hangsúlyozni a dohányzásból fakadó káros hatásokat. Ezért is tettem fel a kérdést, hogy a megkérdezettek mit tartanak károsnak a

dohányzásban. Az eredményből kiderült, hogy a füstöt és a kátrányt tartják a legkárosabbnak. Ebben a részben említeném meg, hogy a kitöltők nagy része egyetért azzal, hogy az alternatív készülékek kevésbé károsak a hagyományos cigarettával szemben.

Online kérdőíves megkérdezésem során kitértem arra is, hogy a megkérdezettek próbálták-e már leszokni a dohányzásról. Eredmények nem mutattak nagy eltérést, majdnem 50-50 % volt. Továbbá a kitöltők nem értettek egyet azzal, hogy az alternatív készülékek segíthetik a leszokás folyamatát. Ezt is bizonyítja az a válasz, melynél feltettem, hogy hogyan változtak a dohányzási szokások miután IQOS felhasználók lettek. A megkérdezettek fele ugyan annyit dohányzik és negyede többet is fogyaszt, de csak IQOS termékeket. Szintén saját tapasztalatom, hogy a környezetemben IQOS készüléket használóknak szintén hasonlóan változtak a dohányzási szokásuk. Sajnos hiába tartalmaz dohányt, teljesen más élményt ad a hagyományos cigarettához képest.

A megkérdezettek 80 %-a rendszeresen dohányzik. A napi cigaretta számánál változó eredmények jöttek ki. A legtöbben napi egy és öt szálát szívják és őket követik azok, akik naponta tizenöt, vagy akár húsz szálát is szívják. Ez az eredmény szintén meglepő volt számomra, hiszen a saját környezetemben pont a kettő között fogyasztanak dohánytermékeket egy nap, ami naponta öt és tíz darab közé tehető.

Kérdőívem következő részében kitértem a cigaretta márkákra és azok választásának okára. Számomra nem volt meglepő, hogy a nagy múlttal rendelkező Marlboro-t választották a legtöbben. Őt követte a Philip Morris vállalat, akik az IQOS-hoz tartozó dohánytermékeket értékesítik. Ez az eredmény bebizonyította számomra, hogy ez az alternatív készülék a legelterjedtebb a megkérdezettek körében. A márkák választásának okát a kérdőív kitöltők fele a termék minőségével magyarázták. Nem sokkal követte őket a termék aromájának oka. Ezek az eredmények magyarázzák, hogy a dohányzók tudnak különbséget tenni a dohánytermékek minősége és aromája között.

Megkérdezésem inentől az IQOS készülékekre fókuszált. A kitöltők nyolcvan százaléka már használ IQOS készüléket. A készülékre váltás fő oka a cigaretta negatív hatásai miatt történt. Arra a kérdésre, hogy miért pont az IQOS készüléket választották a megkérdezettek válasza, hogy ezt találták a legmegbízhatóbbnak. Kíváncsi voltam, hogyha áttértek már az alternatív készülékekre, de nem az IQOS-t választották, akkor melyik készülékek voltak. A megkérdezettek fele csak az IQOS-t használja, ezt a készüléket követi a GLO. Ennek magyarázata, hogy ez a készülék hasonlít legjobban az IQOS-ra, mint dizájn, mint külső tekintetében. A legnagyobb különbség köztük az ár. A GLO készülékeket viszonylag

alacsonyabb áron értékesítik az IQOS termékekhez képest. További kérdésemnél érdekelt, hogy az alternatív készülék előtt rendszeres dohány fogyasztó volt-e a kitöltő. Ahogyan gondoltam is a megkérdezettek több, mint fele rendszeres dohánytermék fogyasztó volt és arról tértek át. IQOS készülékekhez tartozó dohánytöltetek ízei folyamatosan bővülnek. Kíváncsi voltam, hogy a fogyasztók, mely ízeket kedvelik a legjobban. Eredmények kiértékelése során kiderült, hogy a legkedveltebb ízek a mentolosak és a gyümölcsösek. Ezek is bizonyítják, hogy a hagyományos cigaretta ízt nem tudják biztosítani, de az alternatív készülék használók már nem is igénylik.

Online kérdőívem végén az árral kapcsolatban tettem fel kérdéseket. A megkérdezettek nagy része huszonötezer felett költ dohánytermékek vásárlásra egy hónapban. Ez összeg is bizonyítja, hogy a kitöltőim nagy része rendszeres dohánytermék fogyasztó. A folyamatosan dráguló cigaretta árak miatt érdekelt, hogy a megkérdezettek mekkora összeget tartanak reálisnak egy doboz cigarettáért. A válaszokból kiderült számomra, hogy a jelenlegi cigaretta árakat reálisnak tartják.

Összeségében kutatásom eredményei érdekes végeredményeket szültek. A témát érdekesnek tartom és véleményem szerint az elkövetkezendő években még nagyobb figyelmet fog kapni, hogy kutatásokat végezzenek ebben a témában. Általánosságban elmondható, hogy a dohányosok az egészségkárosító hatások mellett tisztában vannak a dohányzás során keletkező füst káros hatásaival is. A folyamatosan bővülő alternatív készülékek gyártása hatalmas visszhangot kelt a mai médiában is. Véleményem szerint az alternatív készülékek vizsgálatainak során, amennyiben bizonyított, hogy kevésbé káros a hagyományos cigarettával szemben így mindenképpen jobb választás lehet. Viszont azok a cégek, akik gyorsan egy mintára másolják a készüléket és nem vizsgálják be, mindenképpen komolyabb elővigyázatosságot igényel. Itt gondolok azokra az eldobható készülékekre, melyeket az IQOS és hasonló alternatív készülékekhez hasonlítanak. Ezek a „alternatív készülékek” a 18 év alattiakra van a legnagyobb veszéllyel, hiszen az interneten, ismerősön keresztül könnyen beszerezhetők.

7. IRODALOMJEGYZÉK

1. <https://dolgozattar.uni-bge.hu/38607/> Letöltés dátuma: 2023.12.10.
2. <https://www.pmi.com/markets/hungary/hu> Letöltés dátuma: 2023.12.10.
3. <https://www.herbaltrafik.eu/mi-az-az-iqos> Letöltés dátuma: 2023.12.10.
4. https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/elef/dohanyzas_2019/index.html
<https://novekedes.hu/interju/sokat-csokkent-a-dohanyzok-szama-de-meg-igy-is-riaszto-a-helyzet> Letöltés dátuma: 2023.12.10.
5. https://www.emis.com/php/companyprofile/HU/Philip_Morris_Magyarország_Kft_hu_1441275.html Letöltés dátuma: 2024.02.07.
6. <https://osztalekcsaszar.blogspot.com/2019/01/philip-morris-international-pm.html>
Letöltés dátuma: 2024.02.07
7. https://hu.iqos.com/documents/hu/IQOS_3_UserGuide_HU.pdf Letöltés dátuma:
2024.02.07
8. <https://hu.iqos.com/hu/iqos-es-heets/iqos-keszulekek/iqos-osszehasonlitas> Letöltés dátuma: 2024.02.07
9. <https://hu.iqos.com/hu/news/22-fontos-informaciok-a-kornyezo-orszagokban-elarheto-iqos-iluma-keszulekekrol> Letöltés dátuma: 2024.02.07.
10. <https://ecigaretta.eu/kezdoknek> Letöltés dátuma: 2024.02.17
11. <https://www.penzcentrum.hu/egeszseg/20210309/az-alternativ-dohanyzas-es-a-heets-cigaretta-mi-az-a-heets-iqos-heets-hol-kaphato-mennyi-az-iqos-heets-ar-1111966#>
Letöltés dátuma: 2024.02.17
12. <https://fokuszpont.dohanyzasvisszaszoritasa.hu/hu/node/85> Letöltés dátuma:
2024.02.17
13. <https://rtl.hu/fokusz/2022/06/29/elf-bar-europai-korkep-dohanyzas-illegalis-14-eves-lany-interju> Letöltés dátuma: 2024.02.17
14. <https://magyarnemzet.hu/lugas-rovat/2022/07/elf-bar-a-manorud-nyomaban> Letöltés dátuma: 2024.02.17
15. <https://www.kistelekjaras.hu/index.php?module=cikk&id=9620> Letöltés dátuma:
2024.02.17
16. <https://myglo.hu/> Letöltés dátuma: 2024.02.17
17. <https://www.ploom.hu/hu> Letöltés dátuma: 2024.02.18
18. <https://www.ploom.hu/hu/blog/ploom-filozofiaja-es-tortenete> Letöltés dátuma:
2024.02.18

19. <https://www.pulze.com/hu-HU> Letöltés dátuma: 2024.02.18
20. <https://tobaccomagazin.hu/cikk/bemutatta-a-pulze-2-0-t-az-imperial> Letöltés dátuma:
2024.02.18
21. <https://semmelweis.hu/egeszsegejlesztés/elvitelre/dohanyzas/> Letöltés dátuma:
2024.02.18
22. <https://index.hu/kulfold/2023/04/12/dohanyzas-egeszseg-europai-unio-egyesult-kiralysag-szabalyozas/> Letöltés dátuma: 2024.02.18
23. https://www.hazipatika.com/eletmod/veszelyben/cikkek/a_dohanyfust_karos_hatasai
Letöltés dátuma: 2024.02.18
24. <https://kami-ker.hu/mit-tartalmaz-a-cigaretta/> Letöltés dátuma: 2024.02.18
25. <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20201024/kevesebben-gyujtanak-ra-magyarorszagon-de-vannak-into-jelek-454192> Letöltés dátuma: 2024.02.18
26. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/elef14.pdf> Letöltés dátuma: 2024.02.18
27. <https://www.harmonia-centrum.hu/blog/miert-karos-a-dohanyzas/> Letöltés dátuma:
2024.02.18
28. <https://ojs.mtak.hu/index.php/egfejl/article/view/6000> Letöltés dátuma: 2024.02.18
29. <https://egeszsegvonal.gov.hu/maradj-egeszseges/dohanyzas.html> Letöltés dátuma:
2024.02.22
30. <https://egeszsegvonal.gov.hu/e-e/669-e-cigaretta-es-alternativ-dohanytermekek.html>
Letöltés dátuma: 2024.02.22

NYILATKOZAT

A szakdolgozat³⁶ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Halász Annamária
A Hallgató Neptun kódja: C0N5DL
A dolgozat címe: IQOS fogyasztási szokások
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Agrárlogisztika, Kereskedelem és Marketing Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat³⁷ egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizgabizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

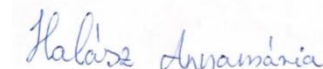
Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: 2024 év április hó 20 nap

Hallgató aláírása

---

³⁶ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

³⁷ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

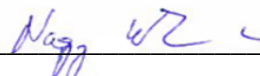
NYILATKOZAT

Dr. Nagy Mónika Zita (név) (hallgató Neptun azonosítója: C0N5DL) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot³⁸ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre **javaslom** / **nem javaslom**³⁹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*⁴⁰

Kelt: 2024 év április hó 20 nap

Dr. Nagy Mónika Zita
belső konzulens

---

³⁸ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

³⁹ A megfelelő aláhúzendó.

⁴⁰ A megfelelő aláhúzendó.